Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 279 (971) | Łódź, Poniedziałek 6 Grudnia 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג א' טבת תרפ"ז. | Nr. 279 (971)

24-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 ?

ווייטערע פאגראמען אויף יודען אין רומעניען.

בלוטיגע אנפאלען אין יאסי און אנדערע שטעט. — צייטונגען טארען נישט שרייבען וועגען די געשעהענישען. — דעפ. ווישליצקי אפגעשיקט דעם רומענישען קעניג דעם בעקומענעם ארדען.

וויען, 5 (ספ. טעל.) מענשען, וואס קומען אן פון רומעניען גיבען איבער, אז די רומענישע כוליגאנעס, ס'רוב סטודענטען האבען אין א גאנצע רייה שטעטלעך ארויסגערופען אונרוהען גע-גען יודען. מ'ווייסט אפילו, אז אין די שטעטלעך זענען מיט דער באהן אנגע-קומען פון קישעניעוו און יאסי סטו-דענטען.

די צייטונגען שרייבען נישט און טארען נישט שרייבען וועגען די פאג-ראמען. די אויסלענדישע קארעספאנ-דענטען פאהרען ארויס מיט דער באהן איבער דער גרעניץ און פון דארט דע-פעשירען זיי צו זייערע צייטונגען.

וויען, 5. (ספ. טעל.) די ווינער צייטונגען טיילען מיט, אז די ווילדע פאגראמשיקעס האבען אויך געמאכט זייערע בלוטיגע ארויסטרעטונגען אין יאסי, וואו עס זענען פאראן פיל פער-וואונדעטע יודען.

די רומענישע רעגירונג, וועלכע האט כורא פאר אויסלאנד, האט פערארדענט דער פאליציי צו אונטערדריקען די פאגראמען. אבער ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין יאסי האט די פאלי-ציי זיך גלייכגילטיג און פערברעכעריש צוגעקוקט צו די בלוטיגע אנפאלען אויף יודען און קיינעם פון די שלעגער נישט ארעסטירט.

אויך אין קישיניעוו איז די פאליצייאישע „אינטערווענץ" געווען א ווייכע, נאר כדי צו ווייזען, אז מ'דערלאזט נישט.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונ-זער קארעספאנדענט) אלס פראטעסט געגען די פאגראמען אין רומעניען האט דעפ. ווישליצקי אפגעשיקט דעם רומע-נישען געזאנדטען דעם ארדען, וועלכען ער האט בעקומען פון רומענישען קעניג.

דעפ. ווישליצקי האט געבעטען מיט-טיילען דעם רומענישען קעניג, אז איהם אלס יודישען דעפוטאט, פאסט נישט טראגען אנ'ארדען פון א לאנד, וואו עס קומען פאר פאגראמען אויף יודען.

סוחרים-צוזאמענפאהר וועגען האנדעלס-און אינדוסטריע-קאמער.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט זיך אין ווארשא געעפענט דער צוזאמענפאהר פון סוחרים-פעראיינען פון גאנץ פוילען, כדי צו בעטראכטען די פראגען וועגען האנדעלס-קאמערן-געזעץ.

ס'זענען געקומען 40 דעלעגאטען פון א רייה שטעדט, ס'זענען אויך גע-קומען פערטרעטער פון אלע 3 לאדזער סוחרים-פעראיינען.

די דעלעגאטען האבען זיך ארויסגעזאגט געגען רעגירונגס-פראיעקט, וועל-כער בע'עוולה'ט די יודישע סוחרים און האנדווערקער.

ס'איז בעשלאסען געווארען אויסצואַרבייטען אנ'אייגענעם פראיעקט, וועל-כער זאל פערזיכערען, אז ס'זאלען נישט זיין קיין אנטיסעמיטישע טענדענצען געגען די יודישע סוחרים און האנדווערקער.

143 עולים קיין ארץ-ישראל.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין נאוועמבער זענען קיין ארץ-ישראל פון פוילען ארויסגעפאהרען 143 עולים.

ארום דער מתים-פראגע אין ווארשא.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונ-זער קארעספאנדענט) די פערוואלטונג פון דער ווארשאווער חסד-של-אמת האט בעשלאסען צו בלייבען נייטראל אין דער פראגע וועגען יודישע מתים פאר'ן פראזעקטאריום.

ס'איז נאר בעשלאסען געווארען, אז אין פאל, נוען עס וועט שטארבען א היימלאזער, זאל מען זיך נישט ספע-ציעל בעמיהען אויפצוזוכען די קרובים. אין יעדען פאל זאל מען זיך אבער פערשטענדיגען מיט'ן ראבינאט.

קורצע טעלעגראפישע ידיעות.

אין ווארשא איז ענטדעקט געווארען א טשעק-אפערע אין דער בראנפען-פאב-ריק „ווארשאוויאנקא", וואס געהערט צום עמעריטירטען גענעראל גראף לא-סאצקי, מיט'ן וויסען פון גראף לאסאצקי האט מען געפעלשט טשעקען פון פ. ק. א. אויף עטליכע צעהנדליג טויזענד זל.

אין בריסטל האט זיך געעפענט דער צוזאמענפאהר פון פרויען-סאציאליסט-קעס. ס'נעהמען אנטייל פארשטעהערינ'ס פון 10 לענדער.

— לויט א בעפעהל פון רער סאוויע-טישער מיליטער-מאכט איז פערבאטען צו בענוצען געגען עמיצען דאס ווארט „מארא". מ'טאר אויך נישט אנווענדען קיין אויסדריקען, וואס טראגען אנ'אנטי-סעמיטישען כאראקטער.

— דער רומענישער פרעמיער אווע-רעסקו און דער מיניסטער בראטיאנו האבען ארויסגעלאזט א בשותפות'דיגע דעקלאראציע, וועלכע זאגט אן א שאר-פען קאמף געגען דעם געוועזענעם קרוינ-פרינץ קאראל און וועגען זיין צוריקקו-מען אין לאנד.

— די ווינער פראקוראטור האט טע-לעגראפיש ארויסגעפאדערט דעם געווע-זענעם עסטרייכישען פינאנץ-מיניסטער ערער, וועלכער געפינט זיך איצט אין אמעריקא. דעם ג. מיניסטער ווערט פארגעווארפען, אז ער האט אוועקגע-געבען אלס קרעדיטען צענדליגער מי-ליאנען דאלאר דער באנקראטירטער פירמע באועל, צוליב וואס די רעגירונג האט געליטען אונגעהויערע היזיקות.

דמאווסקי גרייט זיך

ער וויל איבערנעהמען די מאכט פון מארשאל פילסודסקי. — די נייע פארטיי זאגט-צו זיין... נישט-אנטיסעמיטיש. — א דערנעהנטערונג צו פיאסט. — געהיים, אדער עפענטליך; יעדענפאלס. — פאשיסטיש. — רעזערוו-אפיצירען געגען דמאווסקין.

פויזען, 5 (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט) היינט זע-נען ווייטער פארגעקומען די בעראטונ-גען פון דעם צוזאמענפאהר פון דמאוו-סקי'ס נייע פארטיי „אבוו וויעלקאפאל-סקי", פארמיטאג האבען זיך בעראטען די קרייז-גרופען. נאכמיטאג איז פאר-געקומען א פלענאר-זיצונג, וועלכע האט געדויערט פון 4 ביז 8. נאך דער זיצונג איז ארויסגעלאזען געווארען אנ'אפיציע-לער קאמוניקאט, לויט וועלכען אויף דער זיצונג האט מען בעטראכט די פרא-גען וועגען פלאן פון ארגאניזירען די אפטיילונגען. ס'ווייזט זיך ארויס, אז אין א רייה שטעט, עקזיסטירט שוין די ארגאניזאציע פון לאנג.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו קומען אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט „פיאסט". צווישען די וויכטיגסטע פראגען, וועלכע זענען בעטראכט געווארען, געפינט זיך די פראגע וועגען דעם, צי די ארגאני-זאציע זאל בלייבען געהיים אדער עפענטליך.

אונזער קארעספאנדענט דערוויסט זיך, אז ראמאן דמאווסקי האט אין דער פראגע ערקלערט: „מיר דארפען נאך נישט אויף אונזער זייט קיין מאסען. מיר מוזען זיך דעריבער בעמיהען צו זיין וואס מעהר לעגאל". ס'איז בע-שלאסען געווארען צו בלייבען — האלב געהיים, האלב-עפענטליך. ד. ה.: די ארבייט און צוזאמענשטעל פון ראט זאל זיין געהיים; די ברייטערע טעטיגקייט — עפענטליך. אויף דערזעלבער זיצונג האט מען פון יעדען אנטיילנעהמען גענומען אנ'ערען-ווארט, אז ער וועט די בע-שלוסען פון דעם צוזאמענפאהר האלטען בסוד.

אונזער קארעספאנדענט דערוויסט זיך פון פערזאנען, וואס שטעהען אמנאהנט-סטען צו דמאווסקי'ן, אז אין אלגעמיין וועט דער „אבוו וויעלקאפאלסקי" זיין א סשוט'ע פאשיסטישע ארגאניזאציע. געבוי'ט לויט די כללים פון די פאשיס-טישע ארגאניזאציעס אין איטאליען.

דמאווסקי האט ביים סוף פון דער היינטיגער זיצונג גענומען א ווארט, אין ערקלערט, אז מ'מוז שוין בעטראכטען די פראגע וועגען איבערנעהמען די מאכט פון פילסודסקי'ס הענד. ער רעכענט, אז דאס וועט געלינגען זעהר לייכט, דהיינו: אין משך פון די נאהנטסטע חדשים וועט זיך פילסודסקי'ס רעגירונג קאמפראמי-טירען, דו כדעם, וואס דער ביודזשעט וועט ארויסווייזען א דעפיציט; צוליב דעם פערענדיגטען קויהלען-שטרייק, וועט זיך אבשטעלען דער עקספארט, און ס'וועלען זיך ממילא פערקלענערען די הכנסות. דאס אלץ וועט ברענגען — מיינט דמאווסקי — צום פאלען פון פילסודסקי'ס רעגירונג און — דאן וועלען די איינציגע יורשים זיין דמאווס-קי'ס פארטיי.

אין דער נאציאנאליסטען-פראגע בע-מיהט זיך דער נייער „אבוו" צו זיין וואס מעהר לאיאל און דער עיקר — נישט אונטערנעהמען קיין שום אנטיסע-מיטישע ארויסטרעטונגען. (אזוי, ווע-ניגסטענס, זאגען צו די דעלעגאטען).

דער איינציגער פערטרויאונגס-מאן פון דמאווסקין בלייבט אלעקסאנדער דזמבסקי.

*

גלייכצייטיג איז אין פויזען פארגע-קומען א צוזאמענפאהר פון רעזערוו-אפיצירען. אלס כאראקטעריסטיק פאר דער שטימונג צווישען די אפיצירען, דינט דער פאקט, וואס ס'איז אפגע-ווארפען געווארען דער פארשלאג פון עטליכע „דמאווטשיקעס" וועגען צו-שטעהן צום נייעם „אבוו" און ס'איז בעשלאסען געווארען צו לעגאליזירען דעם „סטושעלעק", וואס איז א נ'ארגא-ניזאציע פון די פילסודטשיקעס.

צעגעלניאנא 24 — צעגעלניאנא 24

ארט. 7-קל. טעכטער-שולע „בית יעקב"

היינט, מאנטאג, ר"ח טבת, ז' חנוכה, 5.30 א זייגער איז אוונט ווערט איינגעארדנט אין טעאטער „סקאלא" (צעגעלניאנא 18)

א גראנדיעזע חנוכה-פייערונג

מיט א רייך: ליטעראריש-דראמאטיש-מוזיקאלישע פראגראם.

בילעטען צו בעקומען אין קאנצעלאריע פון דער שולע און אין קאסע פון טעאטער.

איינצעלהייטען אין די פראגראמען.

דייטשער ענטפער אויף דער פוילישער נאטע

בערלין, 5 (ספ. טעל.) דאס דייטשע אויסערן מיניסטעריום האט ארויסגעשיקט דער פוילישער רעגירונג אנ'ענטפער אויף דער פראטעסט-נאטע פון פוילישען אויסערן-מיניסטעריום וועגען די וואהלען אין אויבערשלעזיען.

אין דעם ענטפער ווייזט די דייטשע רעגירונג אן, אז די פוילישע טענות וועגען שלעכטען בעהאנדלען די פוילישע בעפעלקערונג אין דייטשען טייל אויבערשלעזיען זענען נישט בערעכטיגט. דאגעגען שטעלט דאס דייטשע אויסערן-מיניסטעריום פעסט, אז די דייטשע בעפעלקערונג אויפ'ן פוילישען טייל ווערט בע'צולה'ט. די נאטע פראטעסטירט אויך געגען די אנטי-דייטשע מאניפעסטאציעס, וואס זענען פארגעקומען דעם 18 נאוועמבער אין גליוויץ.

קאנפערענץ בריאן—טשעמבערלען—זאלעסקי

וועגען דער ענטוואפנונג פון דייטשלאנד.

פאריז, 5. (ספ. טעל.) אויף דער קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען צווישען בריאן—טשעמבערלען-זאלעסקי, איז מען געקומען צו א הסכם, אז דערווייל זאל די מיליטערישע קאנטראל איבער דייטשלאנד בלייבען אונגעענדערט. עס דארף אבער געשאפען ווערען אנ'איבערגאנגס-סטאטוס, וועלכער זאל אויסגעארבייט ווערען דורך אלע מלוכות, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין דער ענטוואפנונג פון דייטשלאנד.

הויפט-ראט פון פ. פ. ס.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש) אויף דער לעצטער זיצונג פון פ. פ. ס'ישען עקזעקוטיוו איז בעשלאסען געווארען צו רופען די בעראטונגען פון הויפט-ראט פון דער פארטיי אויף דעם 19 און 20 דעצעמבער ה. י.

סאוועטיש-טערקישע מיליטערישע דערנעהנטערונג.

מאסקווע, 5 (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער קאנפערענץ צווישען טשיטשערינ'ען און רוזשי-בעי אין אדעס, איז א סאוועטישע מיליטערישע מיסיע ארויסגעפאהרען קיין אנגארא.

אנהויב יאנואר דארף די מיסיע צוריקקומען קיין מאסקווע צוזאמען מיט דעלעגאטען פון טערקישען גענעראל-שטאב.

בעקער-ארבייטער פאדערען אפשאפען די נאכט-ארבייט.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין „טעאטער מאוושעכני" פארגעקומען א מיטינג פון די בעקער ארבייטער. צום מיטינג זענען געקומען 3000 ארבייטער יודישע און קריסטליכע. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אויפצופאדערען די רעגירונג, אז זי זאל אפשאפען די נאכט-ארבייט; אז ס'זאל געשאפען ווערען א בלאק פון אלע בעקער-פעראיינען, כדי אדורכצופיהרען די אקציע און א רעזאלוציע וועגען אמנעסטיע.

נאכ'ן מיטינג האט זיך פארמירט א דעמאנסטראציע-צוג, וועלכער האט געזאלט געהן צום לאקאל פון בעקער-פעראיין אויף לעשנא 53. די פאליציי האט אויפגעפאדערט זיך צוזוגעהן נאר אזוי ווי די דעמאנסטראנטען האבען נישט געפאלגט איז די דעמאנסטראציע דורך די פאליציי צוטריבען געווארען. דערביי איז ענטשטאנען א פאניק און אייניגע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען.

עטליכע פערזאן זענען ארעסטירט געווארען, צווישען זיי דער סעקרעטאר פון בעקער-פעראיין ה' דאניוק. נאכ'ן לעגיטימירען זיך, איז ער אבער בעפרייט געווארען.

לאגע פון די יודישע ארבייטער אין פראנקרייך:

אלגעמיינע פערזאמלונג פון פאריזער פעראיין „הילף דורך ארבייט".

פאריז, (ספ. טעל.) די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער היגער ארבייטס-פערמיטלונגס-געזעלשאפט „הילף דורך ארבייט" האט צוגעצויגען א גרעסערע צאהל מיטגלידער און סימפאטיקער. געפיהרט די פערזאמלונג האט ה' לעא מאצקין, פרעזיד. פונ'ם ציונ. אקצ. קאמיטעט. ד"ר ברוצקוס, דער פארזיצענדער פון „הילף דורך ארבייט" ווייזט אן אין זיין רעדע אויף דער ערנסטקייט פונ'ם איצטיגען מאמענט. דער עקאנאמישער קריזיס אין פראנקרייך רופט זיך קודם כל אפ אויף דעם אויסלענדישען ארבייטער און ספעציעל אויף דעם יודישען, וועלכער האט אפט נישט די געהעריגע פראפעסיאנעלע קוואליפיקאציעס און נישט די נויטיגע דאקומענטען, כדי לייכטער צו בעקומען ארבייט. ה' ברוצקוס גיט איבער א בעריכט פון דער ארבייט אין די לעצטע 6 מאנאטען און דערמאנט, אז מאטעריעל איז די ארבייט פון ביורא געווען געזיכערט א דאנק דער שטיצע פונ'ם „היאס", וועלכער האט געדעקט א האלבען ביודזשעט, ווי אויך דער איבערגעגעבענער ארבייט פון מאדאם עליאשעוו און ה' מאנאסאן.

ה' דאבין, דער פערוואלטער פונ'ם ארבייטס-ביורא ווייזט אן אויף דער קאטאסטראפאלער לאגע, אין וועלכער עס געפינט זיך איצט דער יודישער ארבייטער אין פאריז. דער קריזיס האט ארומגענומען כמעט אלע בראנזשען, די אינדוסטריע האט זיך שטארק פערקלענערט און דער ערשטער איז פון זיין ארבייט אפגעזאגט געווארען דער אויסלענדישער ארבייטער.

אין ארבייטס-ביורא, וואו עס פלעגען אין די זומער-מאנאטען פארקומען העכסטענס 50 בעזוכען א טאג, קומט איצט ביז 100 ארבייטער אין משך פון טאג זוכען עפעס א בעשעפטיגונג. אין דער מעטאל-אינדוסטריע, וואו עס פלעגען בעקומען בעשעפטיגונג ביז 60 פראצענט ארבייט-זוכענדע איז איצט פאלקאם שטיל. אויף אלע ארבייטער אנבאטען בעקומט מען אנ'אפזאג.

דערצו קומט נאך די פראגע פון פאפירען, וועלכע בעשווערט זעהר די לאגע פון די ארבייטער. מען מוז איצט האבען א „קארט ד'אידענטיטע". דערצו מוז מען זיך פערנעהמען גאר מיט דער פראפעסיע, וועלכע איז אנגעצייגט אויף דער קארטע. אין פיל פאבריקען מאכט מען רעוויזיעס צי די פארשריפטען ווערען אפגעהיטען, אזוי אז די אייגענטימער געבען אכטונג אויף די פאפירען דאס ריהרט שטארק אן די אלע, וועלכע האבען טראנזיט-וויזעס, אדער אזעלכע, וועמענס דאקומענטען טראגען די צושריפט „אהן רעכט אויף ארבייט". ווי אויך סטודענטען, פאר וועלכע די ארבייטס-מעגליכקייטען ווערען אין אלע הינזיכטען ערגער.

דער איינציגער אויסוועג איז איצט די פראווינץ, וואו מען זוכט נאך אנ'ארבייטער, אבער דער לוין איז דארט זעהר א קליינער און די ארבייט זעהר א שווערע. דארט לעגט מען נישט אזוי פיל אכט אויף פאפירען, כאטש מען קען נישט זיין זיכער, אז די פאליציי וועט נישט ארויסשיקען.

ווען דער ארבייטער ענטשליסט זיך שוין פאהרען אויף דער פראווינץ. איז ער שוין אזוי ארים, אז מען מוז איהם געבען אויף רייזע-הוצאות. די געזעלשאפט „הילף דורך ארבייט" — פערענדיגט ה' דאבין מוז איצט פערגרעסערען איהר ארבייט, מען דארף ש קען א ספעציעלען שליח אויף דער פראווינץ, וועלכער זאל גענוי אויספארשען די ארבייטס-ערטער, אויך מוז מען אסיגנירען סומען אויף רייזע-הוצאות פאר די ארבייטער, ווייל די לאגע איז איצט קאטאסטראפאל.

ה' סאלאמאן גיט איבער א פינאנציעלען בעריכט. די הכנסות האבען איבערגעשטיגען די הוצאות. עס איז נאך געבליבען א געוויסע סומע אין דער קאסע. עס הויבט זיך אן א דיסקוסיע איבער דעם בעריכט און די מיטלען ווי אזוי צו געפינען ארבייט.

ה' באק לייגט פאר צו ווענדען זיך צו אלע יודישע ארגאניזאציעס וועגען מיטהילף, דר. קאמינסקי שטיצט דאבינס פארשלאג וועגען שיקען ספעציעלע שליחים, וואס זאלען אויפזוכען די ארבייטס-ערטער אין פראנקרייך, וועלכע זענען נישט אזוי שווער צו געפינען. מען זאל שיקען מעהרערע יודישע ארבייטער אין איין ארט, כדי זיי זאלען זיך נישט פיהלען אזוי אפגעריסען און איינזאם און נישט אנטלויפען פון דארט ביי דער ערשטער מעגליכקייט.

נעמיראווסקי קריטיקירט די ארבייט, איהם ענטפערט שארף ה' גרינבערג, וועלכער ווייזט אן, אז דאס ביורא האט זעהר גוט געארבייט און געגעבען דאס מאקסימום, וואס האט געקענט געטון ווערען.

דאן בעשליסט די אלגעמיינע פערזאמלונג פיהרען א ברייטע פראפאגאנדע דורך פרעסע און פערזאמלונגען פאר דער געזעלשאפט „הילף דורך ארבייט". ווענדען זיך צו אלע יודישע ארגאניזאציעס וועגען מיטהילף, אויספארשען די ארבייטס-מעגליכקייטען אויף דער פראווינץ. דורכפיהרען פערשידענע אונטערנעהמונגען, פון וועלכע די איינקונפט זאל געהן לטובת דער געזעלשאפט, זיך ווענדען צום „דזשאינט" נאך שטיצע, ווענדען זיך צו אלע ארבייטער, וועלכע געניסען פון דער הילף פון דער געזעלשאפט, זיי זאלען מיטהעלפען אנווייזען ארבייטס-פלעצער.

מען טרעט צו צו די וואהלען. עס ווערען אויסגעקליבען ברוצקוס, לעאן בלום, בראס, מאדאם דאבין, ד"ר דובאסארסקי, עפשטיין, מאדאם עליאשעוו, גלעזער, גרינבערג, גארדאן, אינוש, אידעלמאן, יאהרבלום, יאקובאוויטש, קיוועלאוויטש, מאנאסאן, ניידיטש, נעאזשענא, פעסקין, ראפאפארט, סופר, ד"ר שולמאן, סאלאמאן, אנדרע ספיר, טעטלער און הערמאן.

שרהווישעגראצקי
יוסף זעלקאוויטש
האבען חתונה-געהאט.
לאדז, דעם 5. דעצעמבער 1926.

עפענטליכע ערקלערונג.
דערמיט ערקלער איך, אז אלס מיטגליד פון דער קאלאניאל-סעקציע ביים צ. קליינהענדלער פערבאנד אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווא (זאוואדזקא 5) האב איך נישט בדעה פון דארטען ארויסצוטרעטען און כמילא קלער איך נישט וועגען צוזאמענארבייטען מיט פערזאנען פון פעטריקאווער 6, צו וועלכער איך האב קיין שום שייכות נישט.
א. מ. גערשע-אוויטש. 660

א
לאדז, פאלודניאווא 42
וואוינונג 20, 3-טער שטאק, — ווילט יעצט די וועלט-בעריהמטע און איבעראל אנערקענטע
כיראמאנטקע
וועלכע בעוואונדערט יעדען מיט איהר וויסענשאפט און קונסט פון חכמת היד און אויך פון שפיגעל. זאגט יעדען מענש די פערגאנגענהייט, געגענווארט און צוקונפט ווי אויך פון ליבעס און רייזעס. (ענטפערט אויך אינטערעסירטע פערזאנען פון כתיף) און גיט אויך די בעסטע עצות און אלעס וואס אינטערעסירט אייך.
קומט און איבערציינט אייך!

אינזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פריינדין ראכעלא ברייטמאן, צוליב'ן טויט פון איהר
מוטער.
זייט געטרייסט!
סאבאצקי, זשאק, סטראשוטשינסקי, פישמאן. 661

Dr.
KLOZENBERG
צוריקגעקעהרט. 662

Dr. med.
Braun
פאלודניאווא 23
טעלעפאן 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אוונד

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע
זגערזשער 38 טעל. 34.72
נעמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 מיטאג אין דער היים פו 6-8 אוו.

Dr. S. SZNITKIND
Piotrkowska 14
הויט-און ווענער. קראנקה.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9—11 פריה פון 1 ביז 4 נאכמ. און פון 7 ביז 9 אוונד. 458

Dr. med.
B. FROM
אקושער און פרויען-קראנקהייטען.
פאנסקא 12, טעל. 4.2-61
נעמט אן פון 3—5 נאכמ. 657

צענטר. סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד
(פעטריקאווער 10)
מיר מאכען בעקאנט אונזערע מיטגלידער, אז מיט דער ערלויבעניש פון דער „איזבע סקארבאווע" קאן מען ביי אונז אין דער קאנצעלאריע
אויסקויפען
פאטענטען פארן יאהר 1927
איינצאהלונגען ווערען שוין אנגענומען.
מיר בעמערקען, אז דער טערמין אויסצוקויפען פאטענטען פאר'ן יאהר 1927 לויפט אפ דעם 31-טען דעצעמבער ד. י.
די פערוואלטונג. 658

בוי-קאמיטעט
של בית-הכנסת
דפה באלוט
היינט מאנטאג, פ' ויגש ד. 6 דעצעמבער 5 נאכמ. קומט פאר אין דער באלוטער שוהל, (זגערזשער 27) די פארטזעצונג פון דער
גראנדיעזער
התחלת-הספר-פייערונג
מיט אנטייל פון א גרויסען סימפאנישען ארקעסטער ווי אויך א גרויסער כאר פון 30 פערזאן. ס'וועלען זיך אויך בעטייליגען בעוואוסטע רעדנער. בעמערקונג: די גאלעריע (ווייבער-שוהל) איז ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען.— די גאנצע לאדזער יודישע בעפעלקערונג ווערט געבעטען אנטייל צו נעהמען אין דער גרויסער פייערונג.
דער קאמיטעט. 557

אונזער מיטארבייטערין טאניא פוקס און רעדאקטאר לאזאר פוקס צום טויט פון זייער מוטער און שוויגערמוטער
נ. ע. פייגע ברייטמאן
דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטען ביילייד.
רעדאקציע, אדמיניסטראציע און זעצער-פערזאנאל
„נייער פאלקסבלאט".

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 6. דעצעמבער 1926

קישינעוו

.1926—1903

זיך נישט דערוואַרט צו דער פייערונג פון אַ 25 יאָהריגען יובילעאום, און ווידער האָט אַ פאַך-געטון דאָס געשפענסט-פּליגעל פון פּאָגראָם — פון צאַרישען פּאָגראָם.

נאָך דער גרויסער פּויוע פון 1903 ביז איצט, האָט קישיניעוו ווידער פערנומען דעם אויבענאָן פון אונזערע זאָרג—

קרושעוואַנס קישיניעוו האָט איצט ווידער איבערגעלעבט אַ מוראָ'דיגען יודען פּאָגראָם, בעת וועלכען פיל יודען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

מיר האָבען נאָך, אמת, נישט קיין פּרטים, ווי-אַזוי דאָס שטיקעל קוזיסטישע אַרבייט איז דורכגעפיהרט געוואָרען. (וועגן דער אויפנאַהמע פון דער דיפּלאָמאַטישער רומענישער קעניגין אין אַמעריקע זענען מיר מעהר אינפאָרמירט..) מיר ווייסען נישט גענוי די צאָהל קרבנות, און די אופנים ווי-אַזוי עס זענען אויפגעשניטען געוואָרען בייכער, ווי-אַזוי מ'האָט געהאַקט טשוועקעס אין די קעפּ, ווי-אַזוי די רומענישע אינטעליגענץ איז בעגאַנגען איהר שאַנדטאַט — איין זאַך ווייסען מיר אָבער, אַז אין דער הינזיכט פון אויספיהרען די דאָזיגע פּאָגראָם-אַרבייט האָט קישינעוו בעמאַכט פּאָרטשריט; קישעניצוו האָט ממש פּראָגרעסירט:

אין ניקאָלאַי'ס צייט איז די אויספיהרקראַפט פון אַ פּאָגראָם איינגעשטאַנען אין די ברודיגע הענד פון דער אינטערוועלט, אין די הענד פון דער געוועהנליכער כוליגאַנעריע, און איצט, ווייסען מיר, האָבען דעם פּאָגראָם איניציאירט 200 רומענישע סטודענטען-דעלעגאַטען, וועלכע האַלטען אָפּ זייערען אַ קאָנגרעס (אודאי אַ קולטור-קאָנגרעס!) אין יאַסי, און וועלכע האָבען זיך דערוויילט אַ ביסעל משמח-געווען מיט יודיש בלוט; זיי האָבען זיך אַזוי צעלאָזט, אַזוי צעיושעט אין זייער פּאָגראָם-התפעלות, אַז צוויי רעגימענטען מיליטער האָבען געמוזט בענוצען קראַפט און פערדען-קראַפט כדי צוריקצוהאַלטען די סטודענטען צו דער טאָג-אָרדענונג!

אַזאַ קראַפט, אַזאַ בייזע ובירה האָט דער ציגיינער, וואָס שפּאַצירט אַרום מיט דער מאַלפּע איבער די אונטערהויפען פון איירופּאַ און אַמעריקאַ; מיט אַזאַ חוצפּה און אַ מפורסמקייט איז אַדורכגעפּאַטשט אַזאַ דער קוזיסטישער רומענער, אַז אפילו די פעלקער-ליגע האָט, ווייזט אויס, אַוועקגעמאַכט מיט דער האַנד אויף איהם...

צו אַזאַ שטילער פערהאַנדלונג מוז אָבער נעהמען אַ סוף, און די פּעסט מוז אין גרונד אויסגעוואָרצעלט ווערען, כל זמן דער פערפיהרערישער ביישפּיל וועט זיך נישט איבערבראַכען איבער די גרעניצען פון דעם גרעסער-געוואָרענעם רומעניען.

דאָס פערגאָסענע יודישע בלוט שרייט וועגען דעם!

מן.

דער ציוניסטישער „נעפּ".

„בערלינער טאַגעבלאַט" וועגן דער נייער עקאָנאָמישער פּאָליטיק אין א"י.

דער קאָרעספּאָנדענט פון „בערלינער טאַגעבלאַט" ה' ערנסט דעווים שרייבט אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון ירושלים:

„אין ציוניזם ווערט איצט מאָרגעבריינט אַ „נעפּ" (נייע עקאָנאָמישע פּאָליטיק), וועלכער איבערשטייגט דעם טאַקטישען איבערדרוק פון לעניגען אין די צייטען פון דעם באָלשעוויסטישען קריזיס. פון די אָנפיהרענדע ציוניסטישע קרייז געהען איצט אַרויס נייע פּראָיעקטען, וואָס האַלטען ביים ענדערען נישט נאָר די ענדערונג אין די מעטאָדען, נאָר פונם ציל גופא.

די אָפיציעלע „יודישע רונדשוי" פערעפענטליכט אַ רייה אַרטיקלען, פון וועלכע מ'קען מאַכען פאָלגענדען אויספיהר: א"י קען נישט לעזען דאָס גאַנצע יודישע פּראָבלעם, זי קען נישט אויפנעהמען קיין גרעסערע עמיגראַציע, ווייל זי האָט נאָך נישט קיין ענטוויקעלטען ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם, וואָס זאָל קענען אויפנעהמען אַזוי פיל עמיגראַנטען, ווי די פעראייניגטע שטאַטען. פאַר די שטאַטישע בעשעפטיגונגען האָט זי נישט קיין מאַרק, ווייל די קויפס-קראַפט פון דאָרף איז אַ קליינע. די ביז-איצטיגע קאָלאָניזאַציע-טעמפּאָ איז געווען אַ צו שנעלע — אַ גרויסער טייל פון דער סערטער עליה האָט געמוזט צוריקוואַנדערען. די וויכטיגסטע אויפגאַבע איצט איז מאַכען, אַז די קבוצות זאָלען ברענגען הכנסה. די ביז איצטיגע סאָציאַלע און טעכנישע פאָרמען וועלען אונטערליגען אַ גרינדליכער רעוויזיע, ספּעציעל דער „גדוד העבודה".

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע שטעלט מיט זיך אידעאיש פאָר אַ פערשידענאַרטיג בילד. די גרופּע, וואָס פערלאַנגט איצט די נייע אָריענטאַציע האָט שוין פון לאַנג אָפּגעוואָרפען דעם אידעאַל פון אַ יודישער מלוכה.

די אַנדערע גרופּען טרעטען אַרויס געגען דער נייער אויפפאַסונג. אַזוי האָבען די עסטרייכישע ציוניסטען אויף זייער לעצטען צוזאַמענפאָהר אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אַז דער ענד-ציל פון ציוניזם איז אַ יודישע מלוכה. געגען דער „דייטשער" נייער אויפפאַסונג טרעטען אויך אַרויס די רעוויזיאָניסטען. זיי זענען אייגענטליך געשאַפען געוואָרען אויפ'ן בּאָדען פון דער נייער אָריענטאַציע כדי זיי געגענצוּווירקען און צוריקקעהרען דעם ציוניזם אויף די הערצלוועגען.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע לעגט דעם הויפּטגעוויכט אויף דער מעגליכשנעלער שאַפונג פון אַ מעהרהייט אין א"י און צוליב דעם איז וועניגסטענס נויטיג, אַז די איינוואַנדערונג זאָל קורם כל איבערשטייגען דעם נאַטירליכען צוואוקס פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג, וואָס בעטרעפט איצט 15.000 מענשען יעהרליך.

אויך די אָנהענגער פון דער מלוכה-אידעע זענען נישט צופרידען מיט דער ביז-איצטיגער קאָלאָניזאַציע-פּאָליטיק, ווייל זי האָט נישט געשאַפען קיין גרויסע אימיגראַציע. נישט צופרידען מיט איהר זענען אויך די „נעפּאָווצעס", וועלכע לעגען דעם הויפּטגעוויכט אויף דער לאַנדווירטשאַפטס-קאָלאָניזאַציע און די קאָאָפּעראַטיווע מיטאַרבייטערשאַפט.

דער ציוניסטישער „נעפּ" איז נישט ענטשטאַנען פון דער ליקווידאַציע-שטימונג, וואָס איז אַרויסגערופען-געוואָרען דורכ'ן איצטיגען קריזיס. אָביעקטיוו גענומען איז דער קריזיס פיל לייכטער, ווי ער איז געווען אין 1923 י.) די אַנדערע גרופּען אַ חוץ די רעוויזיאָניסטען האָבען נישט קיין פאָרמולירטע שטעלונג און פאָדערונגען: זיי פאָדערען אין אַלגעמיין די אונטערשטיצונג פון די שטעט. די רעוויזיאָניסטען פאָדערען אַז אַלע פרייע לענדערייען זאָלען איבערגעגעבען ווערען די נייע איינוואַנדערער אויף צו בעזעצען זיך, און אַז ס'זאָל אויף דעם צוועק אַרויסגעלאָזט-ווערען רעפּאַטריאַציע-הלואה אויפ'ן מוסטער פון דער גריכישער, וואָס איז געשטיצט דורך דער פעלקער-ליגע.

די גרופּען, וואָס נעגירען די מלוכה זענען אין אַ מינדערהייט. צו זיי געהערען די מעהרהייטען אין דייטשלאַנד און אין טשעכאָסלאָוואַקיי, אין א"י האָבען זיי גאָרנישט קיין אָנהענגער אַ חוץ אַ קליינע גרופּע ליטעראַטען. אָבער די אָנהענגער פון „נעפּ" פערנעהמען אָנגעזעהענע אַמטען אין דער אָרגאַניזאַציע און האָבען אַ השפּעה אפילו אין דער עקזעקוטיווע, און אַזוי ווי זיי האָבען אין זייער רשות דעם מלוכה-אַפּאַראַט ביי די וואַהלען צום קאָנגרעס, זענען זייערע אויסזיכטען גאַנץ בעדייטענדע.

אין דעם קאַמף צווישען די אָנהענגער פון מלוכה-אידעע מיט די נעפּאָווצעס (אָנהענגער פון די בעזעלשאַפטליכע רעפאָרמען) האָבען די לעצטע אַ שטאַרקען איבער-געוויכט, צוליב זייער אָרגאַניזירטקייט אין פּראָגראַמאַטישער קלאָרקייט און דייטליכקייט.

דאָס לעבען און טויט

פון אַ אַלטען יודישען אַקטיאָר

די לאָנדאָנער „צייט" דערצעהלט, אַז אין דעם יודישען טייל פון שטאָדט, אין דער איסט-ענד איז פּלוצלונג געשטאָרבען דער אַלטער יודישער אַקטיאָר, אַלעקסאַנדער מאַגידזאָן, וועלכער האָט מיט יאָהרען צוריק געשפּילט אַ בעדייטענדע ראָלע אין דעם לאָנדאָנער יודישען טעאַטער וועלטעל. דער פערשטאָרבענער איז אַלט געווען קנאַפּע 70 יאָהר און די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבען איז ער געווען זעהר עלענד און אָרים.

מיטוואָך אינדערפריה איז ער נאָך געווען אין גאַס און אומקערענדיג זיך צוריק צו זיין וואוינונג, איז ער אַריין אין צימער. אַזוי אָבער ווי מען האָט איהם אַ לענגערע צייט נישט געזעהן אַרויסקומען, האָט מען געעפענט די טיר, און איהם געפונען אַ טויטען.

מאַגידזאָן האָט נאָך געשפּילט טעאַטער מיט אַברהם גאָלדפאַדען און מיט פיל יאָהרען צוריק האָט ער געשפּילט יודיש טעאַטער אין לאָנדאָן.

ער איז אויך געווען אַ דירעקטאָר פון אַ יודיש טעאַטער אין אַפריקא, וואו זיין נאָמען איז געווען ווייט און ברייט בעקאַנט. אין זיין עלענדער לאַגע אין די לעצטע יאָהרען האָט ער זיך אַרומגעטראָגען מיט אַ פּלאַן צוריק צו פאָהרען קיין אַפריקא, אָבער ער האָט דאָס נישט געקענט דערגרייכען.

אין אַ געשפּרעך מיט זיינעם אַ פריינד אַ טאָג פאַר זיין טויט האָט מר. מאַגידזאָן זיך בעקלאָגט אויף זיין שווערען גורל. ער האָט זיך געפרעגט, וואָס עס וועט זיין דער תכלית פון אָט דעם שטענדיגען מאַטערען זיך.

אין פראַנקרייך איז שוין ששון ושמחה.

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז).

אין פראַנקרייך איז ששון ושמחה. דער פראַנק וואַקסט ווי אויף הייוועז. פּאַנקאַרעז האָט זיך דער שפּיל איינגעגעבען.

עס פרייען זיך אָבער נאָר די פּאָליטיקער, די רעדעל-פיהרער, די דעפּוטאַטען. דאָס פאָלק איז זעהר ווייט פון שמחה. דאָס שטייגען פון פראַנק האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלטיגע מהומה אין לאַנד. די פרעמדע, וואָס זענען געזעסען אין פּאַריז און האָבען זיך געלאָזט וואוילגעהן אויפ'ן חשבון פון פראַנק, זענען זיך צולאָפען. עס לוינט נישט מעהר צו זיצען אין פּאַריז. מען מוז זוכען אַנדערע לענדער, וואו דאָס געלד איז ביליג, אָדער, ווען אַ זעלכע לענדער זענען שוין נישטאָ אין איירופּאַ מוז מען זיך אַריבערפּעקלען אַ היים קיין ענגלאַנד אָדער קיין אַמעריקאַ. די האָטעלען, וואָס האָבען געהאַט אַזוי פיל בעלנים אויף זייערע צימערן פאַר 250 פראַנק אַ טאָג, שטעהען ליידיג. די נאַכט-לאָקאַלען, רעוויען און אַנדערע פערוויילונגס-ערטער ווערען ביסלעכווייז אויסגעליידיגט. נישטאָ קיין בעלנים אויף די ביליגע פערגעניגענס, ווייל זיי זענען נישט מעהר ביליג.

ווי אַזוי עס האָט אויסגעזעהן אין פּאַריז אין דער צייט פון דער בעסע, ווען דער פראַנק האָט געהאַלטען אין איין פאַלען, ווערען דערצעהלט פערשידענע אַנעקדאָטען און וויצען. צום בעסטען כאַראַקטעריזירט די לאַגע די מעשה וואָס ווערט דערצעהלט פון אַן אַמעריקאַנער, וואָס איז אַריין אין אַ רעסטאָראַן און האָט זיך געהייסען געבען אַ מיטאָג. ווען ער האָט אָפּגעגעסען האָט ער אַרויסגענומען אַ דאָלאַר און דער קעלנער האָט בערעכענט, אַז איהם קומט 60 פראַנק רעשט, האָט ער געהייסען געבען נאָך אַ פלאַש וויין. אַז ער האָט אויסגעטרונקען דעם וויין, האָט דער קעלנער בערעכענט, אַז איהם קומט רעשט 65 פראַנק, האָט ער זיך געהייסען געבען קאָמפּאָט, האָט דער קעלנער בערעכענט, אַז איהם קומט 70 פראַנק. אַזוי איז ער געזעסען דעם גאַנצען טאָג, האָט געגעסען און געטרונקען און ער האָט אַלץ דעם דאָלאַר נישט געקענט אויסגעבען. ווייל דער פראַנק איז כסדר געפאַלען..

דאָס איז נישט מעהר ווי אַ מעשה, אָבער דאָס כאַראַקטעריזירט די לאַגע אין פראַנקרייך אין דער צייט ווען דער פראַנק האָט געהאַלטען אין איין פאַלען. די געסט, וואָס זענען געקומען פון לענדער מיט הויכע וואַלוטעס, האָבען זיך געקענט לאָזען וואויל-גיין, איינקויפען די פיינסטע זאַכען, זיך קליידען, שולכען און פערברענגען גוט די צייט און עס האָט זיי גאָרנישט געקאָסט.

דאָס איז אָבער נאָר איין זייט פון דער מטבעה פון דער אַנדערער זייט האָט דאָס שטייגען פון פראַנק אָפּגעשטעלט דעם האַנדעל, עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט און עס האָט געדראָהט מען זאָל אַרויסשיקען די פרעמדע ד. ה. די אַרבייטער, וואָס זענען אַהער געקומען פון די פערשידענסטע איירופּאַאישע לענדער, וואו עס הערשט אַרבייטסלאָזיגקייט און האָבען דאָ געפונען בעשעפטיגונג. אַזוי אַרום וועט דאָס איינציגע לאַנד אין איירופּאַ, וואָס איז נאָך געווען אָפען פאַר פרעמדע אויך ווערען געשלאָסען.

אין דער פראַנצויזישער וויסענשאַפט און אין דער ליטעראַטור איז שוין לאַנג געפיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע וועגען דער סטאַביליזאַציע, נישט בלויז צי זי איז מעגליך, נאָר נאָך מעהרער צי זי איז געוואונשען. עס האַנדעלט זיך וועגען די חובות, וואָס די רעגירונג איז שולדיג דער בעפעלקערונג פאַר די אינערע הלואות, וואָס זענען געוואָרען געמאַכט אין משך פון קריג און וואָס בעטרעפען היינט 300 מיליאַרד פראַנק. אין דער צייט ווען די וואַלוטע איז געווען געפאַלען, האָט דער חוב אויסגעמאַכט, סך הכל אַרום 40 מיליאַרד פראַנק אין גאָלד. דאָס איז נישט פיל, ווייל אויך פאַר'ן קריג האָט דער אינערער חוב בעטראָפען 30 מיליאַרד פראַנק. אָבער ווען די וואַליוטע ווערט סטאַביליזירט אין דער תקופה ווען דער פראַנק שטייגט, קען דער חוב אָנוואַקסען אויף 100 מיליאַרד און אפשר נאָך מעהר גאָלד-פראַנק. אויב עס האַלט נאָך נישט דערביי, די רעגירונג זאָל צאָהלען איהרע חובות, מוז זי אָבער צאָהלען פּראָצענט און דאָס מאַכט אויך אויס שווערע מיליאַרדען אַ יאָהר. עס לוינט זיך דערפאַר נישט צו סטאַביליזירען די וואַלוטע.

אמת טאַקע, ביי אַ נידעריגער וואַלוטע קומט אויס, אַז די רעגירונג גוזלט אויס דעם פּאַטריאָטיום פון מיטעלשטאַנד, און גיט איהם צוריק אַ צעהנטעל אָדער אפשר נאָך ווייניגער פון דער סומע, וואָס זי האָט ביי איהם גענומען. אָבער דער מיטעלשטאַנד איז אומעטום געווען דער קרבן פון קריג און פון גאַנ'ן קריג. די פראַנצויזען האָבען פערלאָרען אַ גאָלדיגען פערמעגען, אַנ'ערך 50 מיליאַרד פראַנק, וואָס זיי האָבען געהאַט פערבאָרגט אין דער וועלט, (אין רוסלאַנד, אין טערקיי און אַנד.) דער פראַנצויזישער בירגער לעבט געוועהנליך זעהר שפּאָרזאַם, קלייבט אַ גראָשען צו אַ גראָשען און פלעגט עס אַריינלעגען אין רענטעס. דער רענטיע איז געווען אַ בעקאַנטער טיפּ אין דער פראַנצויזישער געזעלשאַפט און היינט איז ער אָראָם פון פלאַץ, היינט איז ער אַנ'אָרימאַן.

פראַנקרייך פערמאָגט נישט קיין נאַטירליכע אוצרות, ווי ענגלאַנד אָדער דייטשלאַנד, פון וועלכע זי זאָל קענען ציהען גרויסע הכנסות. איינע פון די הויפּט-קוואַלען פון איהר רייכקייט פאַר'ן קריג איז געווען די שפּאָרזאַמקייט פון דער בעפעלקערונג, דער שטראָם פון די פרעמדע און די קאָלאָניעס. די ערשטע צוויי קוואַלען זענען איצט פערשטאָפּט, אויף זיי איז כמעט נישטאָ וואָס צו רעכענען. עס בלייבען נאָר די קאָלאָניעס, וועלכע זענען געווען אַ מאָל פאַר גאַנץ איירופּאַ אַ קוואַל פון פרנסה. עס איז בעקאַנט דאָס איירופּאַ איז פאַר'ן קריג געווען אַ גרויסע פאַבריק, וואָס האָט אויסגעאַרבייט אַרטיקלען פאַר דער גאַנצער וועלט און האָט דערפאַר געקענט שפּייזען די געדיכטע בעפעלקערונג. אין דער צייט פון קריג האָבען אָבער די קאָלאָניעס אָנגעהויבען זעלבשטענדיג אַרבייטען, ענטוויקלען זיי ביי זיך ביסלעכווייז אינדוסטריען און אויב עס זאָל ווייטער אַזוי געהן, וועלען זיי זיך מיט דער צייט עמאַנסיפּירען פון די מוטער-לענדער.

נאָר דאָס זענען אַלץ פראַגען פון דער ווייטער צוקונפט, דערוויל שטייגט דער פראַנק. אין משך פון 6 חדשים איז ער געשטיגען פון 240 פראַנק פאַר'ן פונט שטערלינג אויף 132. דאָס איז אַ ג'עליה, מיט וועלכער די פּאָליטיקער מעגען שטאָלץ זיין און אין פראַנקרייך איז דערפאַר ששון ושמחה.

ב. עמי.

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פּעטריקאָווער 50, טעל. 22-36
אויפנאַהמס-שעה: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש און מין נער-שוואַכע קראַנקהייטען. 839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען, בעשטראַלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

האַנדווערקער-מיטינג וועגען דער טעטיגקייט פון דער לאָדזער קהלה.

מ'האָט גערעדט וועגען שחיטה, בשר-חוץ גענז, און — אַ רעזאָלוציע וועגען יודישע שולען האָט מען נישט אָפּגעשטימט.

(*) נעכטען אין אָוונד איז אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-פערבאַנד פּאָלודניאָווע 14, פאָרגעקומען אַ בעריכטס-פערזאַמלונג פון די האַנדווערקער-ראָזאָרעס. צו דער פערזאַמלונג איז אויך איינגעלאַדען געוואָרען דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, וועלכער האָט זיך בקצור אָפּגעשטעלט אויף דער

איצטיגער לאַגע אין דער קהלה.

לאַוניק יאָעל שאַצט אָפּ די געשאַפענע לאַגע אין דער קהלה און ווייזט אָן, אַז די יודישע קהלה איז פריהער געווען זעהר פערהאַסט ביי די דעמאָקראַטישע עלעמענטען און דערפאַר האָבען זיי זיך אַזוי פאַסיוו פערהאַלטען בעת די וואַהלען און געשאַפען דורכדעם אַזאַ כּוחות-פערהעלטניש אין דער קהלה.

אָפּשטעלענדיג זיך אויף דער טעטיגקייט אין דער קהלה ווייזט ער אָן, אַז דעם ערשטען בודזשעט האָט געשאַפען די ציוניסטישע פראַקציע און נאָר אַ דאַנק די בעמיהונגען פון דער אַגודה אין די אינטערעסען טיהרען איז ער נישט בעשטעטיגט געוואָרען.

דער איצטיגער בודזשעט האָט נישט בעריקזיכטיגט קיין שום אינסטיטוציע.

וואָס האָט עפּיס אַ שייכות צום ציוניזם. די איצטיגע לאַגע וועט זיין אַ וואָרנונג ביי די וויטערדיגע וואַהלען.

דאָזאָר האָפמאַן ערקלערט, אַז צו די וואַהלען איז ער געגאַנגען אונטער לאָזונגען פון יודישער רעליגיע ציוניזם און אַז פאַר איהם האָבען געשטימט נאָר די האַנדווערקער, וועלכע זעגען געווען פאַר דער פּלאַטפאָרם. אָבער ביים סכסוך בעת די ציוניסטען האָבען זיך אָפּגערוקט פון דער אַרבייט האָט ער די עקאָנאָמיש-ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון די האַנדווערקער געשטעלט אין פאָדערגרונד און האָט זיך נישט צוריקגעצויגען פון דער קהלה-טעטיגקייט.

ער דערצעהלט, אַז די האַנדווערקער זענען נישט בע'עולה'ט געוואָרען אין דער קהלה. ער בעשטעטיגט אויך די קלאַגען, אַז דאָזאָר קאַמינסקי האָט זיך פערפליכטעט צו זיין ביי דער זיצונג פון ראַט, כּדי ס'זאָל נישט פעהלען קיין קוואָרום און ס'זאָל קענען אַדורכגעפיהרט ווערען דער בודזשעט דערפאַר איז ער געוועהלט געוואָרען אין כשרות-קאָמיסיע. ה' האָפמאַן פערענטפערט זיך; אַז סיי ווי סיי וואָלט די מעהרהייט דעם בודזשעט דורכגעפיהרט. דערביי בעמערקט ער, אַז ער האָט געשטימט פאַר שטיצען די יודישע שולען.

די נייע מעהרהייט איז נישט קיין זיכּרע, ס'געהען קלאַנגען, זאָגט דאָזאָר האָפמאַן, אַז די אַגודה פראַקציע זוכט אַ פערשטענדיגונג מיט די ציוניסטען. ער וואָלט זעהר געוואָלט, אַז ס'זאָל צו אַזאַ פערשטענדיגונג קומען, דאַן וועט זיין לאַגע ווערען לייכטער, ער וועט זיך ווידער אַנשליסען אָן דער ציוניסטישער פראַקציע און וועט נישט דאַרפען לאַווירען צווישען דער אַגודה מיט די אונפּאַרטייאישע.

דאָזאָר קאַמינסקי בעריכטעט וועגען דער פראַגע פון

איסור אויף בשר חוץ און אויף די גענז.

וואָס ווערען געשחט'ען נישט הי. ער ווייזט אויף, אַז אין די אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג איז אַז דער איסור, פון וועלכען ס'געניסען נאָר די הורטאָווניקעס און געצעהלטע יחידים, זאָל אָפּגעשאַפט ווערען.

ה' אָרדינאַנס ווייזט אָן, אַז די האַנדווערקער האָבען פיל מאָל געוועהלט נישט אייגענע פערטרעטער און זענען שטענדיג געבליבען נישט צופרידען פון זיי דערפאַר האָבען זיי ביי די וואַהלען צו דער קהלה אַרויסגעשטעלט אַן אייגענע ליסטע. זייערע אויפגאַבען זענען געווען קודם כּל צו בעשיצען די עקאָנאָמישע ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון די האַנדווערקער און די דאָזיגע אויפגאַבע האָבען זיי ערפילט.

ה' שוואַרצבערג מיינט, אַז די קהלה דאַרף זיין פאַר

לעבעדיגע נישט פאַר טויטע.

ער בעווייזט, אַז ס'איז נישטאָ קיין עקאָנאָמיק אָהן פּאָליטיק און קלערט אויף דעם צוזאַמענהאַנג פון דעם אין דער פראַגע פון שחיטה און בשר חוץ. ער קומט צום אויספיהר אַז

די קהלה דאַרף איבערנעהמען די שחיטה און אַז ס'דאַרף זיין אַ פרייער אריינפיהר פון פלייש.

כּדי נישט שטערען דער פרייער קאָנקורענץ. איבערגעהענדיג צו דער פראַגע

וועגען די יודישע שולען

ווייזט דער רעדנער אָן, אַז די יודישע קהלה האָט נישט קיין אייגענעם שולוועזען און שטיצט נישט דעם פריוואַטען, וואָס ראַנגעלט זיך מיט שוועריגקייטען. ער שטעלט זיך בריימער אָפּ אויף דער אַקציע, וואָס עס פיהרט דער עלטערן-קאָמיטעט פון די יודישע שולען און ווייזט אָן צו זיין צופרידענהייט, אַז צווישען די דאָזיגע עלטערן זענען דאָ מעהר ווי אַ דריטעל האַנדווערקער. ער פּראָטעסטירט געגען דער גרינגשעצונג-בעציהונג פון דער קהלה צו די יודישע שולען, וועלכע זי סובסידירט נישט און פאָדערט אויף די פערזאַמלונג, אַז זי זאָל זיך סאָלידאַריזירען מיט דעם קאַמף פון די עלטערן, אַז די קהלה זאָל די דאָזיגע שולען סובסידירען

דאָזאָר האָפמאַן וויל נישט, אַז מ'זאָל די דאָזיגע רעזאָלוציע שטעלען צו אָבּשטימונג. איבערהויפּט — ערקלערט ער — איז די היינטיגע פערזאַמלונג אַן'אינפאָרמאַטיווע און מ'דאַרף נישט אָננעהמען קיין שום רעזאָלוציעס

דער פאָרזיצער ה' קראַקויער וויל שטעלען אַן'אַלגעמיינע רעזאָלוציע, נאָר ה' שוואַרצבערג איז אויך אויף דעם נישט מסכּים. דאַן שליסט דער פאָרזיצער די פערזאַמלונג און קיין שום רעזאָלוציע ווערט נישט אָנגענומען. ה' שוואַרצבערג מעלדעט דאַן, אַז די אַקציע ווערט דורך די עלטערן ווייטער געפיהרט און, אַז שבת פריה וועט אין „פלאָראַ"-טעאַטער פאַרקומען אַ מיטינג וועגען די יודישע שולען.

נעכטיגע זיצונג פון דער לאָדזער קהלה-פערוואַלטונג.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג איז געווען פונקט אַזוי פּראָדוקטיוו ווי די גרעסטע טייל זיצונגען ביז אַהער. זי איז אָבער אויך געווען שטורמיש ווי געוועהנליך. די זיצונג איז נישט צונעקומען אַפילו צו דער טאָג-אָרדנונג. שוין פרייטאָג האָט מען געוואוסט, אַז צו דער זונטאָגדיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג וועלען די אונפּאַרטייאישע נישט קומען. מ'האָט דעריבער זיך גערעכענט מיט דער מעגליכקייט, אַז די זיצונג וועט איבערהויפּט נישט פאָרקומען, אָבער אַרום 1 אַ זייגער זענען זיך צוזאַמענגעקומען אין פולען קאָמפּלעט די פראַקציע פון דער „אַגודה" דער מורה-הוראה ה' קרול. אַדוו. ווייצמאַן און דער האַנדווערקער דאָזאָר ה' האָפמאַן און מ'האָט געעפענט די זיצונג.

ס'ווערט מיטגעטיילט, אַז ס'איז אָנגענומען 50 פונט שטערלינג פון'ם ענגלישען הילפס-קאָמיטעט און ס'ווערט בעשלאָסען זיי איבערצושיקען אין דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלע הילף. לויט'ן פאָרשלאַג פון דאָזאָר דעפּ. מינצבערג ווערט דערביי בעשלאָסען, אַז קיין נייע בּימעס אויף שטיצע פון דעם דאָזיגען בעטראַג ווערט שוין נישט אָנגענומען. נאָכ'ן איבערלייענען דעם פּראָטאָקאָל פרעגט אָן אַדוו. ווייצמאַן אויף וואָס פאַר אַ גרונד די כשרות-קאָמיסיע און דער ראַבינאַט האָבען אַרויסגעגעבען אַן'איסור אויף בשר חוץ און אויף די נישט הי געשחטענע גענז. די זאַך געהערט צו דער קאָמפּעטענץ פון דער פערוואַלטונג. דער וויצע-פאָרזיצער דאָזאָר בערגער מיינט, אַז ס'זענען דאָ וויכטיגערע פראַגען און וויל די פראַגע פערבייגעהן. ס'ווערט אָבער בעשלאָסען די פראַגע צו בעהאַנדלען.

אַדוו. ווייצמאַן טרעט שאַרף אַרויס געגען דעם דאָזיגען בעשלוס און ווייזט אָן, אַז ער איז געגען די אינטערעסען פון דער ברייטער בעפעלקערונג, אַז פון דעם איסור געניסען נאָר די הורטאָווניקעס, שוחטים און רבנים, אַז ס'ווערט קינסטליך אונטערגעהאַלטען דער יקרות אויף פלייש, צוליב דעם וואָס ס'ווערט אָפּגעשאַפט די פרייע קאָנקורענץ. דער מורה הוראה ה' קרול ערקלערט, אַז דער ראַבינאַט איז די אינסטיטוציע, וואָס איז בערופען אויפצוהיטען די כשרות און דעריבער זענען זיינע בעשלוסען גילטיג און דאַרפען ווערען אויסגעפיהרט.

געגען דער ערקלערונג טרעט שאַרף אַרויס דאָזאָר זעלמאַנאָוויטש, ער ווייזט אָן, אַז די הורטאָווניקעס צאָהלען דערפאַר גוט געלד, און אַז היינטען-אַרום בעקומט דער ראַבינאַט זעהר גוט בעצאָהלט פאַר זיין שטעל'ונ'. ער ברענגט דערביי אַ רייה פאַקטען.

נאָכדעם ווי דאָזאָר זאַמערפעלד פערטיידיגט די שטעלונג פון ראַבינאַט, טרעט אַרויס דאָזאָר האָפמאַן. אויך ער מיינט, אַז דער איסור ברענגט שאָדען דער ברייטער בעפעלקערונג, ווייל ס'רופט אַרויס אַ טייערונג פון פלייש אַזוי, אַז דורכשניטליך פלייש קאָסט מיט 1 זל. אַ קילאָ טייערער, ווי גוט פלייש אין וואַרשאָ. ער ווייזט אויך אָן, אַז אַפילו פון'ם שטאַנדפּונקט צו פערהיטען פון טריפה איז דער איסור נישט געוואונשען. ער לעגט דעריבער פאָר, אַז ס'זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַ קאָנפערענץ פון ראַבינאַט, כשרות-קאָמיסיע, קצבים, העקער, פּאַשער און גענזלער, אויף וועלכער ס'זאָל געגוי' אַרומגערעדט ווערען די פראַגע. דאָזאָר אַדוו. ווייצמאַן טראָגט אַריין אַ פאָרשלאַג, אַז דער איסור פון ראַבינאַט זאָל אָפּגעשאַפט ווערען. ביים אָפּשטימען פאַלט דער פאָרשלאַג אַדורך און ס'ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאַג פון דאָזאָר האָפמאַן צוזאַמענרופען די קאָנפערענץ מיטוואָך אין לאָקאַל פון דער קהלה.

אַדוו. ווייצמאַן שטעלט פעסט, אַז דער פאָרשטעהער פון ראַבינאַט האָט נישט אָפּגעלייקענט דעם פאָרוואורף, אַז דער ראַבינאַט נעהמט פאַר'ן איסור געלד הינטען אַרום.

אַלס פּראָטעסט געגען דעם, וואָס זיין פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען פערלאָזט דאָזאָר אַדוו. ווייצמאַן און זעלמאַנאָוויטש די זיצונג און רייסען אַראָב דעם קוואָרום. די זיצונג ווערט געשלאָסען, איידער מ'איז צוגעטראָטען צו בעהאַנדלען די אייגענטליכע טאָג-אָרדנונג.

טיילווייזער פּראָ-טעסט-שטרייק

פון בעקער געגען דער נאַכט-אַרבייט.

(—) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשלוס פון די בעקער-אָרגאַניזאַציעס וועגען אַ פּראָטעסט-שטרייק געגען דער נאַכט-אַרבייט, איז נעכטען אין אָוונד אויסגעבראָכען דער שטרייק אין אַ טייל בעקערייען.

דער שטרייק האָט נישט אַרומגענומען אַלע בעקער-אַרבייטער אין אַ גאַנצע רייה בעקערייען האָבען געאַרבייט.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

מאָרגען דינסטאָג, 8.45 אַ זייגער אָוונד קומט פאָר אַ פאָרשטעלונג לטובת דעם „תּומכי אורחים" הילפס-פעראיין עס ווערט געשפּילט — די

אַמעריקאַנער

קאָמישע אָפּערעטע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

מיט'ן אָנטייל פון די לאָדזער בעקאַנטע אַרטיסטען (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, ווייגבערג, זאַרזעצקאַ, מאַכאַראָווסקאַ, גרינבערג, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, יעדוואַב, מאַכאַראָווסקי, גרינבערג, ביי הויז, פּאָלאַנסקי.

איבעראַשענד נייעס! צום שלוס קומט פאָר אַ דיווערטיסמענט אין 2 אַקטען, אויסגעפיהרט דורך אַלע אַרטיסטען. עס וועט אויך שפּילען אַ גרויסער סימפאָנישער אָרקעסטער פון 25 פערזאָן. — געגויערעס אין די פּראָגראַמען. — בילעטען צו בעקומען אין פעראיין „תּומכי אורחים" און אין טאָג פון דער פאָרשטעלונג — אין פילהאַרמאָניע.

999

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

6
מאָנטאָג
א
טבת תרפ"ז

רשימות פון די יאַהרגענג: 1906, 1905 און 1904.

מעלדען זיך אויף טראָגט 10 איי די שעה'ן פון 8 אין דערפריה ביז 3 נאָכמ. שבת — פון 8 ביז האַלב 2.

יאַהרגאַנג 1906.

היינט, ד. 6. די, וועמענס פאַמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות S, Ś.

מאָרגען, דינסטאָג — Sz Sch.

אַ דעלעגאַציע פון וואַרשאַווער צענטראַלען קליינהענדלער-פערבאַנד ביים פּרעזעס פון פינאַנץ-אַמט.

אַ דעלעגאַציע פון צענטראַל-קליינהענדלער-פערבאַנד אין וואַרשאַ אין די פערזאָנען פון די ה"ה אינזש. סעגאַל און אַדוו. מאַלקען האָט זיך פאָרגעשטעלט דעם פּרעזעס פון פינאַנץ-אַמט, וועגען בעזעצען מיטגלידער פאַר לאָדז און אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט אין די שאַצונגס און אויך אין די אַפּעלאַציע-קאָמיסיעס פון הכנסה שטייער. נאָך אַ שעה'דיגע קאָנפערענץ האָט דער פּרעזעס ה' טאַוואַרגיצקי צוגעזאָגט די פאָדערונג נאָכצוקומען.

אַ נייע יוד. האַנדווערקער באַנק

די טעג איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' פּאָזנאַנסקי די גרינדונגס-פערזאַמלונג פון דער האַנדווערקער-באַנק אין לאָדז. דער פאָרזיצער ערקלערט, אַז ס'זענען שוין געזאַמעלט געוואָרען קרוב 400 פּאַיען אויסשליסליך פון האַנדווערקער. נאָך אַ קורצער דעבאַטע ווערט בעשלאָסען תּיכּף צו קלויבען אַ פערוואַלטונג פון 5 פערזאָן און 3 קאַנדידאַטען און אַ ראַט פון 15 פערזאָן און 7 קאַנדידאַטען. אין פערוואַלטונג זענען אַריין: מאיר גאָלדבערג, משה גאָלדבערג, דוד יוזעפאָוויטש, מאַנדעלמאַן און מ. באַלבערישסקי. קאַנדידאַטען — פּנחס זשעמבינסקי, משה מאָשקאָוויטש און ש. לעווקאָוויטש. אין ראַט זענען אַריין: אַדוו. יוסף ווייצמאַן, משה פּאָזנאַנסקי, יצחק מאיר פּאַקולאַ, וואָלף יונה ווייינבערג, לייב לעכמאַן, דוב בער איצקאָוויטש, אברהם מינסקי, אפרים ראָזענצווייג, לייב מאָשקאָוויטש, יעקב ראָזענצווייג, יוסף ליבערמאַן, מעסינגער, עם היימאַן, לייזער פינגערהוט, זלאָטניצקי. פערטרעטער — מענדל קופערמינץ, קירוגי, וואָלף בענקעל, מענדל שפּיטאַלסקי, ש. לעווין, יעקב גייער, ע. שליאַמקאָוויטש. נאָך די וואַהלען ווערט בעשלאָסען, אַז די באַנק זאָל הייסען: „יודישע האַנדווערקער-באַנק אין לאָדז" און די פערזאַמלונג נעהמט אָן דעם פאָרשלאַג ווענדען זיך צו אַלע לאָדזער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס מיט אַ רוף אַריינצוטרעטען מאַסען-ווייז אין דער נייער באַנק. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רייה וויכטיגע בעשלוסען וועגען דער טעכנישער זייט פון דער אָרגאַניזאַציע, ווי: לאָקאַל, פּערסאָנאַל א. אַ.

געפלינעל-אויסשטעלונג.

(—) נעכטען האָט זיך אין העלענאָוו געעפענט די אויסשטעלונג פון געפליגעל. די היי-יעהריגע אויסשטעלונג איז די אינטערעסאַנטסטע און גרעסטע ווי די פון יעדעס יאָהר און ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט וואָס אין ערשטען טאָג פון דער אויסשטעלונג זענען געווען הונדערטער בעזוכער, די אויסשטעלונג בלייבט אָפען ביז דעם 8-טען דעצעמבער.

אַ בריף אין רעדאַקציע.

פּיהם הכשירים.

די „מאַכערס", וואָס רייבען זיך אַרום דער פערוואַלטונג פון „הילפס-פעראיין" פאַר יודישע גייסטיג-קראַנקע אין לאָדז, האָבען זיך געעביך אָפּגעבריהט פונ'ם קורצען, אָבער קלאָרען ענטפער, וואָס די קהלה-פערוואַלטונג האָט געגעבען „אויף אַ בריף פון היגען חשוב'ען עסקן ה' כ. א. גליקסמאַן און וועלכען ס'געפינט זיך אַ גרויסע דאָזע שקר"... (זייער אַחגען לשון אין פרייטאָג'דיגען „נ. פאָלקסבלאַט".

נו, יאָ... וועגען דעם האָט זיך עס דאָך טאַקע געהאַנדעלט, אַז דער ציטירטער בריף פון ה' גליקסמאַן, וואָס איז געבויט געווען אויף פאַלשע אינסינואַציעס, אינספּירירטע דורך די דאָזיגע מאַכערס, וועלכע האָבען דעם אָהן צווייפעל חשוב'ן עסקן ה' גליקסמאַן אַריינגעפיהרט אין אַ אומאָנגענעהמען טעות, — זאָל בעקומען זיין ריכטיגע בעלויכטונג.

לויט דעם דערמאָהנטען בריף האָט עס דאָך געהייסען, אַז דער גאַנצער „רוגז" איז אַרויסגעקומען דערפון, וואָס די קהלה-פערוואַלטונג האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבען אַ סובסידיע פאַר'ן משוגעים-הויז. וועגען דעם חוצפה'דיגען אָפּוואַרפען די פאָדערונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג מכּוח צולאָזען איהר דעלעגירטע צו דער פערוואַלטונג פונ'ם משוגעים-הויז, דורך וואָס די מחרחרי ריב האָבען אייגענטליך דעם דאָזיגען רוגז אַרויסגערופען — ווערט אין זייער לעצטער „הכחשה" מיט איין וואָרט אפילו נישט דערמאָהנט — און נישט אָפּגעלייקענט...

דאַגעגען אָבער, כדי צו וואַרפען זאַמד אין די אויגען, האָט מען זיך גענומען אָפּעריר'ען מיט ציפערן (פאַר'ן ברייטען עולם איז עס אַמאָל טאַקע אַ סגולה בדוקה...) אַלזאָ:

1) די קהלה-פערוואַלטונג האָט זיך מתחייב געווען לויט אַנ'אָפּמאַך (!) צו צאָהלען 14,000 זל. אַ יאָהר אויסצוהאַלטען קראַנקע אויף איהר חשבון".

„פּאַנאָוויע"! ס'איז דאָך לא עליכם שקר גמור! — אין זייער בריף פונ'ם 22 16/6, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט וועגען דער גרינדונג פון דער נייער געזעלשאַפט און וועלכע האָט געבעטען איבערצוגעבען איהר די פיהרונג פון משוגעים-הויז, איז בפירוש אָנגעוויזען, אַז די אויסגאַבען אויף אויסצוהאַלטען די קראַנקע, דעם דאָקטאָר און די דינערשאַפט וועלען אַסיגנירט ווערען פון די מיטלען פון דער געזעלשאַפט"!

2) ווי אַזוי זיי האָבען עס מקיים געווען — זעהען מיר ווייטער פון זייער אייגענער „הכחשה": „די קהלה האָט אין משך פון גאַנצען יאָהר (!) אַריינגעטראָגען קוים 9841 זל." אַלזאָ: אַ שטיקעלע „מודה במקצת"... צירקאַ 10 טויזענד זל. ביז'ן 1/11, ד. ה. אין 10 חדשים, האָט די קהלה-פערוואַלטונג לויט זייערע אייגענע רייד, פּאָרט זיי אויסגעצאָהלט; און אַז מיר וועלען נאָך צוגעבען דאָס, וואָס זיי האָבען אַ ביסעלע „פערגעסען" צו דערמאָנען, דהיינו: בעהייצונג, בעלייכטונג, שכירות פון אַ טייל דינערשאַפט און פערשידענע רעמאָנטען אין משוגעים-הויז, אויף וואָס די קהלה האָט אויסשליסליך אַליין געגעבען, — וועט שוין דוכט זיך דער חשבון פון 14 טויזענד זל. אַ יאָהר (וואָס די קהלה האָט זיך כלל נישט מחייב געווען!) — לגמרי נישט ווייט זיין...

דאַגעגען איז ווייט צווייפעלהאַפט זייער אויפגעגעבענע ציפער פון 33,876 זל., וואָס די אויסהאַלטונג האָט כלומר'שט אָפּגעקאָסט אַ יאָהר. דען אויסער דעם, וואָס איז ידוע, אַז מינימום 25% בעטרעפט געוויס דער ווערט פון די שפּענדען, וואָס זיי האָבען בעקומען אויפ'ן משוגעים-הויז אין נאַטור, ווי: פלייש, געבעקס און מילך — האָבען זיי ביים איבערגעבען דאָס משוגעים-הויז נישט איבערגעלאָזט קיין שום ביכער און דאָקומענטען, וואָס זאָלען קאָנען פעסטשטעלען אַמאָל, וועלכע ס'איז ציפערן און דערצו נאָך איבערגעגעבען דער קהלה אַ חשבון פערלענגטע חובות אויף אַ סומע פון 1,703 זל., וואָס מען דאַרף בעצאָהלען (דערונטער 550 זל. דעם דאָקטאָר, וואָס קומט איהם פאַר 3 חדשים שכירות) — דאָס אַליין ווייזט קלאָהר אויף דער „מוסטער-האַפטער אָרדנונג", וואָס די מאַכער'ס האָבען אין משוגעים-הויז געפיהרט.

ס'איז כאַראַקטעריסטיש צום סוף די אונפערשעהמטע דרייסטקייט פון די הערען, וועלכע ערקלערען מיט אַ ברייטען זשעסט, דאָס „מיר וועלען מיט ה' בערגער קיין פּאָלעמיק נישט פיהרען". אָבער הערען „מאַכער'ס"! דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען אַ פּאָלעמיק מיט אַ פּערזאָן, נאָר מיט דער אָפיציעלער יודישער קהלה-פערוואַלטונג, — און מיר זענען טיף איבערצייגט, אַז די אמת'ע פאָרשטעהער פון אייער פערוואַלטונג מיט'ן געעהרטען פּרעזעס ה' ראָזענבלאַט אין דער שפּיץ האָבען צו אייערע פּלאָנטעריען קיין שום שייכות נישט!

לאָדזער יודישע קהלה-פערוו.
וו.-פאָרזיצענדער: ה. בערגער.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

די טעג הויבען זיך אָן גאַסטשפּילען פון בעריהמטען אַרטיסט

יוליוס
אַדלער

צוזאַמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אַנסאַמבל. פרויען: הדסה, האַליטש, רעגינא, סאַלמאַי, שאַיעוויטש. מענער: בריז, לאַוי, הירש, לאַז, קראַניץ, שטאַפּעדער, ראַטשטיין א. אַנד.

פּרטים אין ווייטערע אַנאָנסען און אַפישען.

פוזיע
אין אַסעקוראַנץ-געזעלשאַפטען

(–) די פערזיכערונגס-געזעלשאַפט „פּשעזאָרנאָשטש" האָט זיך איצט צוזאַמענגעגאָסען מיט דער גרויסער לאָנדאָנער פערזיכערונגס-געזעלשאַפט „די פּרודענטיאַל אשורענץ קאָמפּ". די דאָזיגע געזעלשאַפט איז געגרינדעט געוואָרען אין 1848 יאָהר מיט אַ גרונד קאַפּיטאַל פון 1,200.000 פונט שטערלינג. אין 1925, האָט די געזעלשאַפט געהאַט הכנסה פון פערזיכערונגס-פּרעמיעס 39,000,000 פונט. איהרע גאַראַנטיע-פאָנדען בעטרעפען איצט 195,000,000 פונט שטערלינג.

היינט אַ גרויסע חנוכה-פייערונג אין „סקאַלאַ".

אַ גרויסען אינטערעס האָט אַרויסגערופען די גראַנדיעזע חנוכה-פייערונג וואָס קומט פאָר היינט מאָנטאָג, אין טעאַטער „סקאַלאַ" איינגעאָרדענט דורך דער 7. קלאַס, „בית-יעקב"-שולע ציגעלגאַס 24. די פייערונג זאָגט צו צו זיין אימפּאָזאַנט. ס'איז שוין אויספערקויפט אַ גרויסע צאָהל בילעטען.

יובּיליי פון געוועזענעם פּרעזידענט אַל. רזשעווסקי.

אין קומענדיגען יאַנואַר ווערט 10 יאָהר זייט דער געוועזענער לאָדזער פּרעזידענט אַל. זשעווסקי האָט אָנגעהויבען זיין טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון שטעטישער זעלבסטפערוואַלטונג. דאָס איז געווען אין יאָהר 1917 בעת ער איז בעת די קוריען-וואַהלען צום לאָדזער שטאָט-ראַט, וואָס זענען געווען פעראָרדנעט דורך דער דייטשער אָקופּאַציע, געוועהלט געוואָר'ען אין לאָדזער שטאָט ראַט פון די רעכטע פּ. פּ. ס. אין שטאָט-ראַט האָט ער אָנגעפיהרט אַ שטאַרקע קאַמפּאַניע געגען דער אָקופּאַציאָנס-מאַכט און איז דערפאַר אין דעצעמבער 1917 אַרעסטירט געוואָרען. איהם איז אָבער געלונגען צו אַנטלויפען און ער האָט זיך אַריבערגעטראָגען אין עסטרייכישען אָקופּאַציע-געביט. זיין פּראָצעס איז פונדעסטוועגען פאָרגעקומען און ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 4 און אַ האַלב יאָהר טורמע, בעת דער פּראָצעס-אַקציע פאַר אָפּרייסען דעם כעלם-געביט פון פּוילען, ווערט ער אַרעסטירט און אַריינגעזעצט אין לובּלינער טורמע. פון דאָרט ווערט ער בעפרייט ביז'ן פּראָצעס און הויבט אָן אָרגאַניזירען דעם אויפשטאַנד. ער איז דער ערשטער ראש פון די פּ. אָ. וו. וואָס ענטוואָפענט די דייטשען אין עסטרייכישען געביט און דעם 9-טען נאָוועמבער 1918 ווערט ער בעשטימט אַלס פּאָליט-קאָמיסאַר אין ראַדאָם. אין יאַנואַר 1919 ווערט ער בעשטימט אַלס לאָדזער קאָמיסאַר און אין מעי 1919 נאָך די ערשטע שטאָט-ראַט-וואַהלען אין בעפרייטען פּוילען, ווערט ער אויסגעוועהלט אַלס שטאָט-פּרעזידענט.

פאַר זיין פּרעזידענטור ווערט אין לאָדז אַריינגעפיהרט דער שול-צוואַנג און די אַלגעמיינע בילדונג (די ערשטע שטאָט אין פּוילען) בויט נייע שולען א. אַז. וו. אין יאָהר 1924 שרייבט דאָס אינערן מיניסטעריום וועגען זשעווסקי'ן: ה' אַל. זשעווסקי האָט שטענדיג אַרויסגעוויזען אַ פערשטענדניש פאַר די אויפגאַבען פון די זעלבסט-פערוואַלטונגען און האָט אַרויסגעוויזען פיל איניציאַטיוו אויפ'ן געביט פון שטעטישער ווירטשאַפט, בעזונדערס אויפ'ן געביט פון אַלגעמיינער בילדונג און געזעלשאַפטליכע אויפזיכט.

אין יאָהר 1921 איז זשעווסקי אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס וויצע-פּרעזעס פון דער פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון די פּוילישע שטעט. פאַר זיין טעטיגקייט איז ה' זשעווסקי בעשאַנקען געוואָרען מיט אַ רייה אָרדענס: „פּאָלאָניאַ רעסטיטוטאַ" קרייץ פּ. אָ. וו., „קרזיזש וואַלעטשניך" א. אַנד.

*

איצט איז ה' זשעווסקי לייטער פון לאָדזער ציוויל שטאַנד-אַמט. ה' זשעווסקי איז דער בעסטער קענער אין פּוילען אויף דעם דאָזיגען געביט. זיין בוך וועגען ציוויל-שטאַנד-ענינים, וואָס ער האָט צוזאַמענגעשטעלט צוזאַמען מיט'ן פערשטאָרבענעם ישכר שוואַרצמאַן ז"ל איז. דאָס בעסטע וואָס איז ביז איצט ערשינען אין פּוילען.

עמיגראַציע פון האַנדווערקער קיין בראַזיליען.

מיטטיילונג פון י.ק.א.-קאָמיטעט אין פּוילען.

(–) דער פּוילישער קאָמיטעט פון י.ק.א. האָט מיטגעטיילט דער אינדוסטריע-שולע אויף פּאָמאָרסקא 48, אַז צוליב די פערשטאַרקטע קאָלאָניזאַציע אין בראַזיליען וואָלטען פערשידענע האַנדווערקער זיך דאָרט געקענט איינאָרדנען ביי גאַנץ גינסטיגע בעדינגונגען.

פאָלגענדע האַנדווערקער קענען רעכענען צו בעקומען דאָרט אַרבייט: טישלער, טשעשלאַוסעס, שלאָסערס, עלעקטראָמאָנטערען, בלעכאַרזשעס, גאַרבערס און מילנערס. די אַלע דערמאָהנטע פאַכלייט מוזען אויף אַזוי פיל קענען זייער פאַך, אַז זיי זאָלען קענען אַרבייטען זעלבסטשטענדיג.

די קאַנדידאַטען מוזען לכל-הפחות האָבען 45 דאָלאַר פאַר אַ פּערזאָן אויף רייזע-הוצאות און אויסערדעם אַ קליינעם קאַפּיטאַל אויף איינצוקויפען אַרבייטס-מכשירים, די דאָזיגע סומען מוזען דעפּאָנירט ווערען פאַר דער רייזע אין פּוילישען קאָמיטעט פון י. ק. א. אין וואַרשע.

די געזעלשאַפט פון י.ק.אַ. וועט פערלייכטערען די עמיגראַנטען דאָס איינאָרדנען זיך אין בראַזיליען און וועט געבען אַ פּלאַץ און אַ וואוין-הייזעל אויף זעהר לייכטע בעדינגונגען און אויב ס'וועט נויטיג זיין אויך אַ געוויסע הלואה אויף איינצואָרדנען זיך אַ ווערקשטעל.

די אַבסאָלווענטען פון די פּראָפעסיאָנעלע שולען, וועלכע זענען אימשטאַנד צו אַרבייטען זעלבסטשטענדיג וועלען גענּיסען פון ספּעציעלע הנחות, סיי ביי די רייזע-הוצאות, ווי אויך ביי דער איינאָרדנונג אויפ'ן אָרט.

די פּערזאָנען, וועלכע ווילען עמיגרירען אויף די דערמאָנטע בעדינגונגען, דאַרפען מיטטיילען: 1) דעם צוזאַמענשטעל פון דער משפּחה, דערביי אויסרעכענען די נאָמען און עלטער פון אַלע משפּחה מיטגלידער לויט די אָפיציעלע דאָקומענטען; 2) וואָס פאַר אַ געלד סומע ער בעזיצט און 3) די אַרבייטס-מכשירים, וועלכע ער קען מיט זיך מיטנעהמען. נעהנטערע אינפאָרמאַציעס ערטיילט די קאַנצעלאַריע פון דער אינדוסטריע-שולע, פּאָמאָרסקא 48 אין וואָכען-טעג פון 10 ביז 2 נאָכמיטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט.

דעם קצב'ס טאָכטער און — דער גבאי פון דער ראַדאָגאָשטשער שוהל.

מ'לאָזט נישט אַריין דעם קצב גאָרנישט אין שוהל אַריין, קומט זיין טאָכטער און צוהאַקט דאָס מעבעל ביים גבאי אין שטוב.

(–) די לעזער געדענקען געוויס די מעשה מיט דעם קצב גערשט פון ראַדאָגאָשטש, ביי וועלכען ס'איז ענטדעקט געוואָרען, אַז ער האָט מיט דער הילף פון גע'גנב'עטען שטעמפּעל „כשר" פערקויפט טריפה פלייש.

באַלד נאָכדעם איז דער קצב דורך דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג באָיקאָטירט געוואָרען און קיינער האָט ביי איהם נישט געקויפט קיין פלייש. אויסער דעם, האָט דער ראַבינאַט פערבאָטען צו האָבען מיט דעם קצב וואָסער ס'איז מגע ומשא.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אַז אויך אין דער ראַדאָגאָשטער שוהל, וואו גערשט פלעגט קומען, האָט מען איהם געגעבען אַנ'אָנצוהערעניש, אַז ס'וואָלט נישט געשאַדט, ער זאָל זיך האַלטען פון דער ווייטענס, ווייל די מתפללים ווינשען זיך נישט מיט איהם צוזאַמען צו דאַווענען.

גערשט איז אָבער כסדר געקומען אין שוהל. היינטיגען שבת האָט מען איהם שוין נישט אַריינגעלאָזט אין שוהל. אַ פערשעמטער איז ער אַוועק אַהיים און דערצעהלט וועגען דעם זיין פאַמיליע.

גערשט'ס טאָכטער איז דאַן אַוועק צום גבאי פון דער ראַדאָגאָשטשער שוהל אויף טשעמנע גאַס און איהם אָנגעהויבען מאַכען סקאַנדאַלען, פאַרוואָס ער לאָזט נישט אַריין איהר פאָטער אין שוהל.

די טאָכטער האָט זיך פון ווערטער גענומען צו אמת קצב'ישע מעשים: זי האָט אָנגעהויבען האַקען און בראָקען אַלץ וואָס ס'האָט זיך נאָר געפונען אין שטוב. צוהאַקט די שטוהלען, טישען, אַ שפּיגעל און פערשידענע געפעסען.

ערשט די אָנגעלאָפענע שכנים האָבען אַרויסגעשלעפּט דאָס צוהיצטע טאָכטער'ל אויף דער גאַס און – זי האָט זיך ערשט בערוהיגט.

די נעכטיגע פערזאַמלונג פון די גאַסען-הענדלער.

(–) נעכטען איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4) פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די גאַסען-הענדלער. צו דער פערזאַמלונג זענען געקומען עטליכע הונדערט גאַסען-הענדלער, די ה"ה דעפּוטאַט ד"ר ראָזענבלאַט און לאַווניק א. יאָעל האָבען אויפגעקלערט די פערזאַמלטע מיט דער איצטיגער לאַגע.

די שטאָטישע מאַכט געהט איצט אויספיהרען די פאָרשריפטען פון 1844 וועגען רעגולירען דעם גאַסען-האַנדעל. דאָס אויספיהרען די דאָזיגע פאָרשריפטען שליסט אויס דעם גרעסטען טייל לאָדזער גאַסען פאַר די גאַסען-הענדלער.

נאָך אַ לענגערען וכּוח האָט די פערזאַמלונג אָנגענומען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

דאָס אויספיהרען פון די פאָרשריפטען וועגען גאַסען-האַנדעל נעהמט צו דאָס ברויט ביי פיל הונדערטער פאַמיליען פון וועלכע פיל בעשעפטיגען זיך מיט'ן דאָזיגען מסחר זייט צעהנדליגער יאָהרען, צווישען די גאַסען-הענדלער געפינען זיך פיל קאַליקעס, אַלמנות, וואָס זייערע מענער זענען געפאַלען אין קריג. די פערזאַמלונג בעשליסט אָנצונעהמען געהעריגע שריט ביי די מאַסגעבענדע אינסטאַנצען. כּדי צו פערהיטען, אַז די נייע פאָרשריפטען זאָלען נישט אָנגעווענדעט ווערען אויף די, וואָס האַנדלען שוין ביז איצט.

די יודישע יוגענד צום יובּילעאום פון „קרן-הקימת-לישראל".

(אויפרוף)

מיר לעבען אין אַ גרויסער היסטאָרישער תקופה, אויף דעם יעצטיגען דור איז אויסגעפאַלען דער כבוד צו זיין דער עדות פון דער אויפוואַכונג פון אונזער פאָלק אין לאַנד, און אויף אונז זענען אַרויפגעלעגט געוואָרען גרויסע און שווערע היסטאָרישע אויפגאַבען. אין אונזערע הענד ליגט די צוקונפט פון אונזער פאָלק, וועלכע איז אָפּהענגיג פון אונזער מסירת-הנפש, פון אונזער טאַטקרעפטיגקייט און פון אונזערע פעהיגקייטען צו קרבנות. פאַר אונז ליגט אַ גרויסע און פּיאָנערישע אַרבייט. מען מוז מיט דעם קלאַפּ און אַקער-אייזען איינגעהמען ארץ ישראל. מען מוז דאָ שאַפען די פּרימיטיווסטע בעדינגונגען פאַר דער רעגענעראַציע פון יודישען פאָלק צו אַ נייעם נאַציאָנאַלען לעבען.

די יוגענד האָט די ערשטע פערשטאַנען איהרע היסטאָרישע אויפגאַבען, זי האָט מוטיג געבראַכט איהרע קאַריערעס פערוואָרפען איהרע וואַרעמע אומבעקוועמע עלטערען! – היימען און איבערגעגעבען זיך דער שווערער, זעהר שווערער, אָבער שעפערישע, פּיאָנערישע אַרבייט אין ארץ-ישראל. און זי איז גרייט עס ווייטער צו טון. די יוגענד איז שטענדיג גרייט פאַר דער שעהנערער צוקונפט פון פאָלק מיט פרייד אַוועק צו געבען אַלעס, וואָס זי פערמאָגט, אָבער זי פערמאָגט נישט מעהר ווי געזונדע כּוחות און יונג לעבען? פאַר דעם בנין הארץ איז עס צו ווייניג – מען דאַרף אויסער דעם נאָך גרויסע געלד-מיטלען, כּדי קודם כל אויסצולייזען די ערד. ערד! ערד! דאָס איז דער יעצטיגער גרויסער רוף, וואָס רייסט זיך אַרויס פון אַלע טיפענישען פון קעמפענדער יודישער נשמה!

יודיש פאָלק! דו מוזט פערשטעהען די גרויסע היסטאָרישע אויפגאַבען, וועלכע עס ליגט איצט אויף דיר!. העלף אויסלייזען ארץ-ישראל דורך דעם קרן-קימת לישראל! דו זאָלסט אונז נישט פערשעהמען פאַר דעם משפּט פון דער געשיכטע – צו דעם רופט דיך דיין יוגענד, וועלכע שטעהט פעסט און געטריי אין דיינע ערשטע רייהען!!

אגודת קדימאים ציונים, „ירדניה", – „גורדוניה", החלוץ-המרכזי, השחר, החלוץ-הכללי, ברית-השומר, הפועל-המזרחי, הסתדרות-השומרים.

———

דר. ירמיהו פרענקעל.

קריזיס און קרן קימת.

– „פּאַלעסטינאַ איז געשטאָרבען“.

אַזוי האָט מיר נעכטען געזאָגט אַ יוד אַ בעל-מלאכה. זיין ברודער, אַ קרעמער האָט זיך פאַראיאָהרען צוּבראָכען, ער האָט פערקויפט אַלעס, וואָס ער האָט פערמאָגט, און איז געפאָהרען קיין פּאַלאַסטינאַ. יענעם חודש איז ער צוריקגעקומען: ער האָט אין א״י נישט געקענט געפינען קיין פרנסה. און ער האָט דאָס געבראַכט די טרויעריגע ידיעה, אַז פּאַלעסטינאַ איז געשטאָרבען.

דער זאַג האָט מיך דערמאָנט אין אַן אָרט פון דער הקדמה צו ניטשעס „זאַראַטוּסטראַ“. דאָרט הייסט עס, אַז גאָט איז געשטאָרבען.

ס וּ ב י ע ק ט י ו ו זענען ביידע ידיעות אמת: פאַר זאַראַטוּסטראַ׳ן איז דער אַלטער גאָט געשטאָרבען, און פאַר דעם קרעמער, וואָס האָט אין א״י נישט געפונען זיין גליק, איז די אַלטע היימאַט געשטאָרבען.

אָבער נאָר סוּביעקטיוו. אָביעקטיוו לעבט נאָך דער אַלטער גאָט פאַר הונדערטער מיליאָנען מענשען און דאָס אַלטע ארץ-ישראל לעבט נאָך פאַר מיליאָנען יודען. אמת, ארץ-ישראל געהערט גלייך מיט דער תורה און מיט עולם-הבא צו די זאַכען, וואָס ווערען געבויט נאָר מיט יסורים און מיט גרויסע קרבנות. וועה איז דעם, וואָס ער איז בעשערט געווען צו פאַלען אַ קרבן. דער צוועק בלייבט שטעהן און מען מוז זוכען נייע מיטלען – אָדער אויסנוצען אַלטע מיטלען, וואָס זענען נאָך נישט גענוג אויסגענוצט געוואָרען – כדי איהם צו בעצווינגען.

„קרן קימת“ – איז אַ לאָזונג, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך אַן אוניווערזיטעטס פּראָפעסאָר און האָט געפונען אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג אין די הערצער פון דער יודישער אינטעליגענץ.

די יודישע מאַסע האָט זיך נאָך נישט דערהויבען ביז צו דער פערשטענדניש פון דער דאָזיגער הויכער אידעע.

דער לאַנגער גלות האָט אונז געמאַכט פאַר אַ קאָניונקטור-פאָלק אויפ׳ן פּאָליטישען און עקאָנאָמישען געביט. אויפ׳ן פעלד פון די גייסטיגע ווערטען זענען מיר ביז צו דער לעצטער צייט נישט געווען קיין ערפאָלג-זוכער. אדרבה, מיר האָבען געהאַט אונזערע אייביגע ווערטען און אַ דאַנק זיי זענען מיר געבליבען לעבען ביז היינט. אָבער קיין פּאָליטישען און עקאָנאָמישען „קרן-קימת“ האָבען מיר נישט געהאַט, און אויך נישט געקענט האָבען, אַזוי לאַנג מיר האָבען נישט געהאַט קיין אייגען לאַנד.

דורכדעם טאַקע האָבען אַלע אונזערע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע ערפאָלגען געהאַט נאָר אַ דייטליך בעגרעניצטען ווערט. היינט זענען מיר געווען שפּיצען פון דער אָדער פון יענער געזעלשאַפט – מאָרגען זענען מיר איבער געביטען געוואָרען אין פערפאָלגטע פּאַרי׳אַס; היינט מיליאָנערען – מאָרגען בעטלער׳ס. זייט צוויי טויזענד יאָהר זאַמלען יודען געלד – וואו זענען די יודישע פערמעגענס? יעדע איבערגעריסענע קאָניונקטור האָט אַוועקגעבלאָזען די יודישע פערמעגענס, ווי אַ שטרוי.

אין דעם מאָמענט, ווען יודען האָבען בעקומען דאָס ערשטע פּיצעלע אייגענע ערד, איז אין אַ זשעניאַלען יודישען קאָפּ צום ערשטען מאָל אַרויסגעשוואומען דער געדאַנק פון „קרן קימת“: פון אַ קאַפּיטאַל, וואָס וועט אייביג בלייבען דאָס אייגענטום פונ׳ם יודישען פאָלק.

פּראָפעסאָר הערמאַן שאַפּיראָ האָט זיך אָבער מיט זיין געדאַנק אַרומגעטראָגען צוואַנציג יאָהר, ביז הערצל האָט מיט זיין גאָוני׳שען קוק בעגריפען די בעדייטונג פון דער „קרן קימת“-אידעע און האָט זי פאַר 25 יאָהר אָנגעהויבען צו רעאַליזירען.

זייט דעמאָלט האָט דער „קרן-קימת“ געהאַט בעסערע און ערגערע צייטען. לײדער איז די בעסטע צייט פאַר׳ן ציוניזם נישט געווען די בעסטע צייט פאַר׳ן „קרן-קימת“. עס האָט זיך געמאַכט אַ גוטע קאָניונקטור און די פּיהרער פונ׳ם יודישען פאָלק האָבען זיך דורך דער מאַסע געלאָזט אַוועקשלעפּען פאַר קאָניונקטור-פּאָליטיק. די דאָזיגע קאָניונקטור-פּאָליטיק האָט איצט ווידער – צום טויזענדסטען מאָל אין אונזער געשיכטע – באַנקראָטירט.

היינט, 25 יאָהר נאָך דער בעגרינדונג פונ׳ם „קרן קימת“ איבערצייגען מיר זיך אויפסניי, וואָספאַר אַ כח עס שטעקט אין דעם בעגריף פון אַ נאַציאָנאַלען פערמעגען. אַלצדינג, וואָס דער „קרן-קימת“ האָט געשאַפען, שטעהט אומגעריהרט. די נאַציאָנאַלע ערד איז געבליבען אייגענטום פונ׳ם פאָלק, און די קבוצות און מושבים, וואָס זענען אויף דער דאָזיגער ערד געגרינדעט געוואָרען, לעבען און ווירקען און זענען נישט אָפּהענגיג פונ׳ם קריזיס און פון קאָניונקטור.

אַלע ווינטען און אַלע שטורעמס, וואָס וועלען אָפּרוימען יחידים פון דער אויבערפלאַך, וועלען אונזער קליינטשיק נאַציאָנאַל-פערמעגען נישט קאָנען ריהרען פונ׳ם אָרט. און אַזוי לאַנג דער „קרן-קימת“ וועט לעבען וועט אויך ארץ-ישראל לעבען.

אויב דאָס יודישע פאָלק וויל נישט נאָר גייסטיג, נאָר אויך מאַטעריעל אייביג לעבען, האָט ער דערצו נאָר איין מיטעל, און דאָס מיטעל הייסט – ק ר ן ק י מ ת

Dr. L. LEWITAN
עהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונד צו קליניק-פּרייזען.
31 גראַנסקאַ 31.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אָנטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן סוף דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 6. דעצעמבער 1926.

2579. אַ הויזווירט פון סאַלנאַ.
פאַר שטייערען קאָן מען צוטרעטען צו דער היפּאָטעק, אויב האָט דאָס הויז נישט קיין רעגולירטער היפּאָטעק, קאָן מען פון הויז-ווירט נעמען אַ פערפּליכטונג, אַז ער וועט דאָס הויז נישט פערקויפען.

2580. צ. צ. פון נאַוואָט.
עס איז קודם כל אַ פראַגע וועגען וואָס פאַר אַ פערזאָן האַנדעלט זיך אייגענטליך און וואָס בינדט אייך מיט איהם.

2581. ד. ליקערניק.
לויט׳ן געזעץ קאָן אַ פערלוירענער אָנערקענט ווערען פאַר געשטאָרבען, אויב מען האָט שוין פון איהם נישט געהערט 10 יאָהר און ער איז שוין אַלט 31 יאָהר. אַ פערזאָן, וועלכער איז שוין אַלט 70 יאָהר, קאָן אָנערקענט ווערען פאַר טויט, אויב אין משך פון 5 יאָהר האָט מען פון איהם גאָר נישט געהערט. אויב דער פערלוירענער פערזאָן האָט זיך בעטייליגט אָדער איז אַריינגעצויגען געוואָרען אין דער מלחמה-אַקציע, האָט זיך געפונען אויפ׳ן אָפּעראַציאָנס-געביט קאָן ער אָנערקענט ווערען פאַר טויט, אויב אין משך פון 2 יאָהר נאָכ׳ן שליסען שלום האָט מען פון איהם נישט געהערט. דאָס אָנערקענען אַ פערלוירענעם פאַר געשטאָרבען איז אין דער קאָמפּעטענץ פון קרייז-געריכט.

2582. לייזער בערנשטיין.
לויט׳ן אַרט. 346 פון די אויספיהר-פעראָרדנונגען צום אוסטאַוו וועגען אַלגעמיינע פליכט פון מיליטער-דינסט ווערען אָנערקענט פאַר אין גאַנצען אומפעהיג צו אַרבייט, אויב עס פעהלט דעם בעטרעפענדען פערזאָן איבער 55 פּראָצ. אַרבייטס-פעהיגקייט. פעהלט ווייניגער ווי 35 פּראָצ. ווערט דער אונטערגעזוכטער אָנערקענט פאַר נאָרמאַל-אַרבייטספעהיג. פעהלט דעם בעטרעפענדען מעהר ווי 35 פּראָצ. אָדער ווייניגער, ווי 55 פּראָצ. אַרבייטספעהיגקייט איז דאָס אָנערקענען דעם זוהן פון אַזאַ אונטערגעזוכטען פערזאָן דאָס רעכט אויף אַן אָפּעקונסטוואָ אָפּהענגיג אויסשליסליך פון דער פּאָבאָראָווע קאָמיטע ביי דער פּ. ק. או.

2583. אַ לעזער פון כוינע 33.
דער קאָמאָרניק האָט דאָס רעכט צו בעשטימען אַ טערמין פאַר דער ליציטאַציע פון 7 טעג ביז 6 וואָכען. וועגען דער ליציטאַציע מוז פערעפענטליכט ווערען מינדעסטענס 7 טעג פריהער. אויב עס האַנדעלט זיך וועגען אַ גרעסערע סומע מוז וועגען דער ליציטאַציע אויך בעקאַנט געמאַכט ווערען אין דער פּרעסע. אין געוויינפאַל איז גענוג פאַר׳ן הויז.

2584. ל.ס.
איהר קאָנט צושיקען דעם פערזאָן אַ רעיענטאַלע וואָרענונג, אַז ער זאָל נישט פערקויפען דאָס הויז ביז דער ענין וועט נישט ווערען ערלעדיגט. גלייכצייטיג מוזט איהר אויך צושיקען אין קרייז-געריכט אַן אַפּשריפט פון דער וואָרענונג.

וואָס איז דאָס לעבען אָהן שאַפען!

זעלבסטמאָרד פון אַ בעריהמטען סקולפּטאָר, וואָס האָט פערלוירען די פינגער.

ס׳מוז פערצייכענט ווערען דער זעלבסטמאָרד פון דעם בעקאַנטען בערלינער סקולפּטאָר ראַסמוס אַנדערסען, וועלכער איז נאָך געווען פערהעלטניסמעסיג נישט אַלט. סך הכל צוויי און פערציג יאָהר, און גייסטיג איז ער געווען נאָך פיל יונגער. זיין טאַלאַנט האָט נאָך אין איהם געבליהט און זיין נאָמען איז געווען בעריהמט ווייט-ווייט איבער די גרעניצען פון זיין פאָטערלאַנד. זיינע אַרבייטען פון מירמעלשטיין און בראָנז פלעגען פערקויפט ווערען פאַר נאָר הויכע פּרייזען אויף אַלע אויסשטעלונגען. איהם האָט דעריבער נישט געפעהלט קיין געלד אפילו אין די שווערסטע קריזיס-צייטען. שוין פון לאַנג איז ער געווען דער ליבלינג פון דער רייכער און אַריסטאָקראַטישער געזעלשאַפט. צווישען זיינע שטענדיגע קליענטען רעכענט זיך אויך דער איצטיגער דייטשער פּרעזידענט פעלדמאַרשאַל פאָן הינדענבורג, וועלכער איז בעקאַנט אַלס גרויסער ליבהאָבער פון קונסט.

ביי זיינע גרויסע פערדינסטען פלעגט ער, דער סקולפּטאָר, לעבען זעהר שטיל און בעשיידען. ער איז נאָך געווען אונפערהייראַט, און אין דער לעבע-וועלט איז ער אויך געווען אַ זעלטענער גאַסט.

דער קינסטלער איז געווען אַ גוטער חבר, ווען מען פלעגט דאַרפען ווערען העלפען אין אַ נויט. ער האָט פערמאָגט אַ גרויסע, אין קינסטלעריש געפּוצטע וואוינונג פון אַכט צימערען מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, און ביי זיין טיש האָט יעדער הונגעריגער חבר געקענט זיין אַ גוטער גאַסט.

ער האָט שרעקליך פיינט געהאַט יענע קריטיקער, וואָס זייער ספּעציאַליטעט איז, וואָס זיי אַליין קענען נישט שווימען, נאָר זיי לערנען אַנדערע ווי אַזוי זיך צו האַלטען גוט אויפ׳ן וואַסער און זיך ראַנגלען מיט די כוואַליעס.

אַנדערסען׳ס שנאה צו יענעם סאָרט קריטיקער איז געווען בעקאַנט אין דער קינסטלער-וועלט, און וואָס מעהר ער פלעגט זיי האַסען, אַלץ מעהר פלעגען זיי איהם ריהמען.

האָט דאָך אַזאַ מענש געקענט זיין גליקליך, און רוהיג וואַרטען ביז זיין נאַטירליכער סוף וועט קומען. איז ער מיט צוויי יאָהר צוריק קראַנק געוואָרען אויף צוקער-קראַנקהייט. זיינע יסורים זענען געווען זעהר גרויס. אָפט פלעגט ער בעקומען האַרץ-קלאַפּעניש און פלעגט זיין נאָר נאָהענט צום טויט. די בעסטע בערלינער דאָקטוירים און פּראָפעסאָרען האָבען איהם בעהאַנדעלט. אַלע ליבהאָבער פון קונסט און אַלע פערעהרער פון זיין טאַלאַנט האָבען זיך געשראָקען פאַר זיין לעבען. ער אַליין פלעגט זיין קראַנקהייט פערטראָגען געלאַסען, גוטמוטיג, ווי זיין טבע איז שטענדיג געווען אפילו ווען מען האָט געמיינט, אַז זיין ענדע איז שוין גאָר נאָהענט.

אָבער זיין אונפערמיידליכער שיקזאַל האָט שוין אויף איהם געלויערט. אויפשטעהענדיג פון זיין קראַנקהייט, וועלכע האָט געדויערט לאַנגע חדשים, און בעניסענדיג ווידער די פרייד פון לעבען האָט ער זיך אַ שליידער געטאָן פון דאָס ניי מיט נאָך אַ פיל גרעסערער פלייסיגקייט אויף זיין אַרבייט, וועלכע ער האָט געמוזט איבעררייסען אַזאַ לאַנגע צייט. אין קאָפּ האָבען געשוועבעלט און געגריבעלט אַלץ נייע אידעען.

דעם פערגאַנגענעם מאָנאַט האָט ער געאַרבייט איבער אַ מערקווירדיגער גרויסער סטאַטוע, וועלכע האָט איהם אַליין זעהר ענטציקט און ער האָט געוואָלט איהר פערענדיגען, וואָס שנעלער. עפּיס אַ שטריך, עפּיס אַ קליינער קניטש אין דער געשטאַלט פון שטיין האָט זיך איהם לאַנג נישט געהאַט איינגעגעבען און לאַנג געמאַטערט; פּלוצלונג פאַלט איהם אַראָפּ ווי פון הימעל אַ גליקליכער געדאַנק, און זיין שניק-מעסער האָט עפּיס ווי פון זיך אַליין גענומען טאַנצען איבער דעם האַרטען פער׳עקשנ׳טען שטיין און איהם בייגעקומען. מען דאַרף וויסען, וואָספאַר אַ שמחה דאָס איז ביי אַ קינסטלער, ווען עס בעגליקט איהם פּלוצלונג צו בעזיעגען עפּעס אַ שווערע אַרבייט. דערווייל האָט אָבער די זון גענומען אונטערגעהן און אין אַרבייטס-צימער האָט אָנגעהויבען צו ווערען טונקעל. דער קינסטלער האָט אָבער נישט געוואָלט אַוועקלעגען זיין אַרבייט ביז ער וועט האָבען פערענדיגט זיין „שווערען אָרט“; און כדי צו געווינען נאָך אַביסעל ליכט, האָט ער זיך אַרויפגעשטעלט אויף אַ שטוהל צו פערקאַשערען דעם נעדיכטען פאָרהאַנג איבער זיין ברייטען האַלב-קיילעכדיגען פענסטער. אומגליקליכערווייזע האָט ער זיך אָבער אויסגעגליטשט צוזאַמען מיט׳ן שטוהל און צוהאַקט זיין גראָבען פינגער פון דער רעכטער האַנד.

די וואונד איז געווען אַ קליינע און נישט קיין יסורים׳דיגע. אָבער שוין אין דער פריה האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער קינסטלער איז אַריינגעפאַלען אין אַ גרויסער היך, און די דאָקטוירים האָבען געפונען ביי איהם אַ בלוט-פערגיפטונג און כדי זי זאָל זיך נישט פערשפּרייטען אויפ׳ן גאַנצען קערפּער, איז קיין אַנדער עצה נישט געווען, סיידען ווי אַמשנעלסטען אָפּשניידען דעם פינגער.

אָבער צוזאַמען מיט דעם פינגער האָט דער בעריהמטער סקולפּטאָר פערלוירען אין גאַנצען די מעגליכקייט צו אַרבייטען.

איז ביים סקולפּטאָר אַנדערסען געוואַקסען זיין פערצווייפלונג פון טאָג צו טאָג. ווען ער האָט מיט אַ יאָהר צוויי צוריק בשעת זיין שווערער קראַנקהייט געהאַלטען ביים שטאַרבען, האָט עס איהם דאַן נישט אַזוי פיל שמערצען געמאַכט, ווי איצט, ווען ער איז געזונד און קאָן מעהר נישט שאַפען. טאָג טעגליך פלעגט ער קומען אין זיין אַרבייטס-צימער, זיצען דאָ צווישען זיינע נישט-פערענדיגטע ווערק און וויינען שטילערהייט. איהם פלעגט זיך דאַכטען זיין אין זיין אייגענעם קבר, – אָבער לעבעדיגערהייט!..

כדי אַרויסצושלאָגען זיך די שטענדיגע פינסטערע געדאַנקען, האָט ער זיך גענומען אָפטער קומען צווישען מענשען, זיך טרעפען מיט בעקאַנטע, מיט פריינד חברים. דערביי פלעגט ער מוזען מאַנכעס מאָל שטאַרק ליידען, זעהענדיג, ווי זיי אַרבייטען, שאַפען, – און ער גאָרנישט...

די פערגאַנגענע וואָך, שבת, האָט ער איינגעלאַדען דעם גרעסטען טייל פון די בערלינער קינסטלער מיט זייערע „מאָדעלען“ צו זיך אויף מיטאָג, אָבער נישט אין זיין וואוינונג, נאָר אין זיין אַרבייטס-צימער.

נאָכ׳ן עסען איז געקומען אַ מוזיק-אָרקעסטער; די טישען זענען פונאַנדערגענומען געוואָרען און מען האָט געטאַנצט. דער עולם האָט זיך זעהר גוט געפיהלט און מען האָט זיך זעהר לוסטיג געמאַכט ביז פאַרטאָג; מען האָט זיך גענומען פונאַנדערגעהן, בשעת דער זייגער האָט שוין געקלונגען פינף. דער בעל-הבית, דער קינסטלער האָט דאַן אַלעמען אַרויסבעגלייט דורך דער טיר אין יעדען בעזונדער געדריקט די האַנד זיך געקושט און בעדאַנקט, וואָס מען איז געווען אַזוי פריינדליך צו איהם און געקומען אויף זיין איינלאַדונג.

און קיינעם איז גאָרנישט אַריינגעפאַלען אין קאָפּ, אַז דאָס איז דאָס לעצטע מאָל וואָס זיי האָבען איהם געזעהען און אַז דאָס האָט ער זיך אַזוי אויף אייביג מיט זיי געזעגענט!

נאָכ׳ן אַוועקגעהן פון די געסט, איז ער נאָך געזעסען אַ שעה צייט צווישען זיינע „בעשאַפענע וועלטען פון גייסט און שעהנקייט“, אָנגעשריבען עטליכע בריף צו זיינע נאָהענטסטע קרובים, און דערצעהלט זיי די אורזאַך פון זיין פערצווייפעלטען טאַט. אַ צעטעלע איז איבערגעלאָזען געוואָרען צו דער פּאָליציי פון זיין קוואַרטאַל, אין וועלכען ער בעט מען זאָל קיינעם נישט שולדיג מאַכען אין זיין „פּלוצלינגדיגען אַוועקגעהן אין אַ בעסערער וועלט“. דערנאָך האָט ער אַרויסגענומען פון קעשענע אַ רעוואָלווער, אָנגעדריקט ביים רעכטען שלייף... איינס, צוויי...

אין דערפריה האָט דער דינער געפונען דעם קינסטלער זיצענדיג צווישען זיינע אייגענע סטאַטוען אין אַ טיפען וויכען „פאָטעל“, בעגאָסען פון בלוט און אָהן אַ סימן פון לעבען; אַרום זענען נאָך געווען פריש די שפּורען פון דעם נאַכטיגען טאַנץ און מאָהלצייט.

די יודישע פרוי פון געוועזענעם טערקישען סולטאַן איז היינט נע ונד.

די רעפאָרמיסטישע רעגירונג אין אַנגאָראַ האָט דאָ נישט לאַנג אַרויסגעגעבען אַ געזעץ, וואָס פערבאָט בפירוש יעדען בירגער פון דער נייער טערקישער רעפּובליק אויפצוהאַלטען אַ האַרעם.

מיט דעם דאָזיגען געזעץ האָט די רעפאָרמיסטישע טערקישע רעגירונג מבטל געווען אַן אַלטען, ליבען מנהג, וואָס איז ביי די טערקען אין פערלויף פון די יאָהרהונדערטע געוואָרען אפשר נאָך חשוב'ער ווי מאַנכער בפירושער דין פון'ם הייליגען קאָראַן.

דאָס דאָזיגע אַנטי-האַרעם-געזעץ האָט געפיהרט אין דער נייער טערקיי צו אומצעהליגע שווערע טראַגעדיעס, סיי ריין-מענשליכע, סיי פשוט עקאָנאָמישע. וואָרים די פרויען, וואָס האָבען ביז איצט געלעבט אין איין האַרעם צו דריי און פיער און אַפילו צעהן מיט איינמאָל, האָבען זיך געוועהנליך ווי נישט איז שוין געהאַט איינגעאָרדענט אַ בעשטימטען אָרט לעבען און זיי זענען שוין מעהר אָדער ווייניגער געווען צופרידען מיט זייער אויסטערלישען גורל...

איצט, אַז פון די דריי אָדער פיער אָדער צעהן ווייבער האָט מען זיך אָהן טענות געמוזט אויסקלייבען נישט מעהר ווי איין-איינציגע, זענען נעבעך די איבעריגע געבליבען אָהן אַ קנעלונג און פאַר די מעהרסטע פון זיי, וואָס דער מאַן האָט געוועהנליך אַוועקגעלאָזט אָהן געלד און האָט ביי זיי אָפט אויך צוגענומען די קליידער און דאָס צירונג, וואָס ער האָט זיי פריהער געשאָנקען, איז די לאַגע געוואָרען טאַקע זעהר אַ טרויעריגע...

אַ סך האָבען אויסגעוואַנדערט. זעבען געוואָרען זינגערינס און טענצערינס אין פּאַריז און אין מאַילאַנד און אין אַנדערע גרויסע שטעדט. אָדער האָבען זיך, באין ברירה, פערדונגען פאַר קעלנערינס, דינסט-מיידלעך, מאַסאַזשיסטקעס א. אז. וו. זיי פראַווען נעבעך היינט גלות אין פערשידענע פרעמדע שטעדט.

בעזונדערס טראַגיש און דערביי מאָדערנע ראָמאַנטיש איז געווען דער סוף פון דער יונגער, וואונדערליך שעהנער ליאַלי סאַפי', וועלכע איז געווען די ליבלינג-פרוי פון'ם לעצטען סולטאַן. ליאַלי סאַפי'ס לעבענס-געשיכטע איז בכלל אַזוי אונגעוועהנליך אינטערעסאַנט און וואונדערליך, ווי אַרויסגענומען פון די וואונדער-מעשיות פון „טויזענד און איין נאַכט”.

זי שטאַמט פון יודישע עלטערען פון קאַווקאַז און זי האָט שוין אין דער סאַמע פריהסטער יוגענד געהאַט אַ שם אין דער גאַנצער געגענד פאַר אַן אויסער געוועהנליכער שעהנהייט. די „שוואַרצע לאה'קע” מיט די פייערדיגע אויגען, מיט די ציגיינעריש ווילד-צעפלאָכטענע צעפּ, אין וועלכע עס האָבען געקלונגען זילבערנע רינגען און מטבעות, האָט שוין אַלס דרייצעהן-פערצעהן יאָהריג מיידעלע געמאַכט אויפלאַמען די עראָטישע לייזענשאַפט פון די רוסישע אָפיצירען.

און די אָרימע טאַטע און מאַמע, וועלכע האָבען געציטערט פאַר דער צורייצטער, ווילדער תאוה פון די רוסישע אָפיצירען, האָבען באין ברירה געמוזט אַוועקשיקען די שעהנע לאה'קע צו קרובים אין דער ווייטער שטאָט אַריין, כדי זי אויסצובעהאַלטען פאַר דער מאַנסבילישער גיריגקייט...

אָבער דאָ ערשט האָט זיך אָנגעהויבען די אמת'ע צרה. די יונגע, שעהנע לאה'קע איז גיך בעקאַנט געוואָרען אין דער גאַנצער שטאָט מיט איהר וואונדערליכען חן, מיט איהר גראַציעזער און דערביי ציגיינעריש-ווילדער שעהנהייט — און באַלד האָבען זיך אָנגעהויבען צושאַרען צו איהר די עלעגאַנטסטע און רייכסטע יונגע לייט פון דער שטאָט.

אין איין שעהנעם טאָג אָבער איז די שוואַרצע לאה'קע פּלוצלינג פערשוואונדען געוואָרען. מען האָט אָנגעהויבען פאָרשען און זוכען, אַ מחנה דעטעקטיווען זענען צושיקט געוואָרען אין אַלע עקען פון קאַווקאַז — און ערשט מיט עטליכע חדשים שפּעטער זענען די אונגליקליכע עלטערען געוואויער געוואָרען, אַז זייער געליבטע לאה'קע, זייער אויג אין קאָפּ, זייער איינציגע טרייסט אין דער וועלט, געפינט זיך אין — האַרעם פון'ם טערקישען סולטאַן...

ווי אַזוי זי איז פּלוצים געקומען אין האַרעם אַריין — דאָס איז געבליבען אַ סוד... געוואוסט האָט מען נאָר איין זאַך, אַז דער אַלטער עובר בטל'ער סולטאַן האָט זי געמאַכט פאַר זיין „ליבלינג-פרוי” און האָט איהר געגעבען דעם טיטול „פּרינצעסין ליאַלי סאַפי”. זי איז געווען די יונגסטע און שעהנסטע פרוי פון'ם האַרעם און די אַנדערע ווייבער האָבען דערפאַר — ווי דער סדר איז — גענומען אינטריגירען געגען איהר ביים סולטאַן. מען האָט אויסגעטראַכט אויף איהר אַלערליי שווערע זינד, צווישען אַנדערע אויך, אַז זי פיהרט אַ געהיימע ליבע מיט דעם יונגען פּרינץ, דעם סולטאַנ'ס אַ פּלימעניק...

ליאַלי סאַפי איז אַרויסגעטריבען געוואָרען פון'ם סולטאַנ'ס האַרעם און איז פערמשפּט געוואָרען אויף תּפיסה... נאָר דער טערקישער רעוואָלוציע איז זי צוזאַמען מיט אַנדערע אַמנעסטירט געוואָרען און דער געוועזענער פּרינץ, וועלכער איז איצט געוואָרען אַ געוועהנליכער פּאַשאַ, האָט זי אַריינגענומען אין זיין אייגענעם האַרעם אַריין.

מיט עטליכע וואָכען צוריק, אַזוי ווי דאָס אַנטי-האַרעם-געזעץ איז בעשלאָסען געוואָרען, האָט ליאַלי סאַפי פערלאָזט טערקיי. זי האָט גענומען אַרומוואַנדערן איבער מעהרערע שטעדט. זוכען פאַר זיך אַ נייעם לעבענס-ציעל... זי האָט נעהאָט בעשלאָסען ביי זיך, צו מאַכען ענדגילטיג אַ סוף צו איהר פריהערדיגען וואַגאַנטוריסטישען לעבען און אָנהויבען אַרבייטען, ווי יעדער אָנשטענדיגער מענש...

און פּלוצים — צי איז דאָס אַ טרוים צי אַ כישוף? — פאַר איהרע אויגען שטעהט אַן אַלטע, איינגעהויקערטע יודענע, פערדאַרט און צעבראָכען, מיט שווערע פּעק אויף די פּלייצעס, שלעפּענדיג זיך צום האַפען... די אַלטע פרעגט עפּעס ביי דער דאָזיגער עלעגאַנט געקליידעטער דאַמע... זי רעדט יודיש, איבערגעשראָקען און קרעכצענדיג — און ווי אַ ווילדער שטראָם, וואָס מ'האָט איהם יאָהרען לאַנג צוריק געהאַלטען, האָבען זיך מיט אַמאָל געגאָסען פון זייערע ביידענס אויגען טייכען מיט טרעהרען...

די שוואַרצע לאה'קע, די איינזאַמע און פערוואָגעלטע, און איהר אַלטע, אומגליקליכע מוטער — זיי האָבען זיך דערקענט... די אַלטע, וואָס איז אין דער צייט געוואָרען אַן אַלמנה און איז געבליבען אין דער היים אַליין, עלענד ווי אַ שטיין, האָט בעשלאָסען צו פערענדיגען איהרע פאַר יאָהר ביי איהר יונגערער שוועסטער אין אַרגענטינע... און איצט האָט זי שוין די דאָזיגע ווייטע רייזע נישט געמאַכט אַליין...

צוויי איינזאַמע, פערלאָזענע מענשען מוטער און טאָכטער, וואָס האָבען געזוכט אין דער ווייטער וועלט אַ שטיקעל אָרט, וואו דעם קאָפּ אַנידערצולייגען — איצט האָט זיי אַ וואונדערליכער צופאַל ווידער פעראייניגט...

ליענט
דעם
„נייעם פאָלקסבלאַט”!

קריסט זיך מגייר צוליב א יודיש מיידעל.

קריסטליכע בעפעלקערונג באָיקאָטירט דערפאַר דעם פאָטער.

(—) אין נאָוואָראַדאָמסק איז פאַראַן אַ ביער-ברויעריי, וועלכע געהערט צום אָרטיגען רייכען יוד ה' פנחס ז. די ברויעריי אַרבייט-אויס ביער פאַר דער גאַנצער אַרומיגער געגענד און פּראָספּערירט זעהר גוט.

לעצטענס איז אָבער געשעהן אַזוינס, אַז די קריסטליכע בעפעלקערונג באָיקאָטירט דאָס ביער פון דער דערמאָנטער ברויעריי.

געשעהן איז עס צוליב אַ געשיכטע מיט אַ טאָכטער פון ה' ז. און אַ פּוילישען אָפיציר.

מיט אַ צייט צוריק האָט ה' ז.'ס טאָכטער זיך בעקענט מיט אַן'אָפיציר פון פּוילישען מיליטער, אַ קריסט, וועלכער האָט זיך אין דעם מיידעל שטאַרק פערליבט.

דער אָפיציר איז שפּעטער געקומען צו דער פאַמיליע ז. קיין נאָוואָראַדאָמסק און, כדי אויסצופּועל'ן, אַז מ'זאָל איהם ערלויבען חתונה צו האָבען מיט דער פרל. ז., האָט ער זיך, מגייר-געווען, און די נאָהנטסטע טעג האָט געזאָלט פאָרקומען די חתונה.

צווישען דער אָרטיגער קריסטליכער בעפעלקערונג האָט אָבער אָנגעהויבען געהן פון מויל צו מויל די מעשה מיט דעם אָפיצירס מגייר זיין זיך, און — ווי דורך אַן'אָרגאַניזירטער האַנד — האָט די קריסטליכער בעפעלקערונג אויפגעהערט קויפען דער פירמע ז.'ס ביער. דאָס נישט וועלען געברויכען דאָס ביער האָט זיך ביסלעכווייז פערוואַנדעלט אין אַן'אמת'ן באָיקאָט, וועלכער דויערט נאָך ביז'ן היינטיגען טאָג.

די ליבעס פון א קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

(48 פון ל. זאַכער מאַזאָך.

אויף א הויכע ביהנע, צו וועלכע ס'האָבען געפיהרט טרעפּ, וואָס זענען בעדעקט געווען מיט פּערסישע טעפּיכער, איז געשטאַנען דאָס פּרעכטיגע אָריענטאַלישע בעט פון דער צאַריצע. פיר וואַסער-מיידלעך מיט פּערסון'עטע שמייכלען האָבען געטראָגען דאָס בעט אויף זייערע אַקסלען, און הינטער'ן הויכען צוקאָפּנס איז געשטאַנען די פיגור פון אמאָר, דעם גאָט פון ליבע, און האָט שעלמיש געשמייכעלט.

די צאַריצע האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך דאָס קלייד.

פאָולאָוו האָט זי א כאַפּ געטון אין זיינע אָרעמס און אַוועקגעטראָגען אויף די טרעפּ. נאָך קיינמאָל האָט ער נישט אויסגעזעהן אַזוי ווילד, און נאָך קיינמאָל האָט ער זי נישט געקושט אַזוי ווילד.

אָבער פּלוצים האָט יעליזאַוועטע זיך א ריס געטון פון זיינע אָרעמס און גענומען ציטערן מיט'ן גאַנצען קערפּער.

— וואָס איז געשעהן? — האָט פאָולאָוו געפרעגט.

— גאָרנישט, גאָרנישט.

— דו ציטערסט אַזוי! — דו האָסט זיך דערשראָקען! — האָט פאָולאָוו ווייטער גערעדט.

— איך שרעק זיך נישט — האָט די צאַריצע געענטפערט און זיך בעהערשט.

— אָבער דו האָסט געציטערט.

— אפשר פאַר דיר — האָט יעליזאַוועטע מיט אַמאָל געזאָגט, און זי האָט זיך אויסגעזעצט און איהם אַריינגעקוקט פאַרשעמדיג אין די אויגען.

— פאַרוואָס קוקסטו אויף מיר אַזוי, יעליזאַוועטע?

— איך זוך די ליבע אין דיינע אויגען — האָט זי געענטפערט. — עפּעס זעה איך דאָרט, נאָר איך ווייס נישט וואָס. מיר ווייזט זיך אויס, או איך זעה דאָרט די שנאה...

— וואָס פעלט דיר איין?

— אז איך זעה דאָרט די שנאה און דעם רוצח — האָט זי ווייטער גערעדט.

— פאָולאָוו איז צומישט געוואָרען און ער האָט אַרויסגעשטאַמעלט:

— איך פערשטעה דיך נישט...

זיי רוהיג, — האָט יעליזאַוועטע זיך אָנגערופען — איך מאַך שפּאַס. איך שפּיל זיך נאָר מיט דיר!

און זי האָט פערוואָרפען איהרע אָרעמס ארום זיין נאַקען און זיך איינגעגעסען מיט די ליפּען אין זיינע.

— דו האָסט מיך, הייסט עס ליב?

— יאָ, אָבער דיין שטראָף מוזטו בעקומען, ווייל דו האָסט מיך געלאָזט לאַנג וואַרטען אויף דיר.

— דיין שטראָף וועט מיר זיין זיסער איידער די קושען פון אַן'אַנדערע — האָט פאָולאָוו געזאָגט.

— דאָס וועלען מיר זעהן — האָט די צאַריצע זיך אָנגערופען.

אין דער זעלבער צייט האָט מען אָנגעקלאַפּט אין טיר פון דעם שלאָף-צימער.

— ווער איז דאָרט? — האָט די צאַריצע געפרעגט.

— מאַיעסטעט, וויכטיגע נייעס! — האָט זיך דערהערט דאָס קול פון דער גרעפין שובאַלאָוו — קומט אַרויס!

יעליזאַוועטע איז אַראָפּגעשפּרונגען פון בעט, געהייסען פאָולאָוו'ן, ער זאָל איהר העלפען אָנטון דאָס קלייד, נאָכדעם האָט זי איהם געזאָגט, אַז ער זאָל פערבלייבען אין שלאָף-צימער און זי איז אַוועק אין איהר בודואַר.

פאָולאָוו האָט געהערט ווי ביידע פרויען האָבען זיך געסוד'עט, דערנאָך איז די גרעפין אַוועקגעגאַנגען און די צאַריצע האָט זיך צוריקגעקעהרט אין איהר שלאָף-צימער.

— איצט, מיין ליבער, גרייט זיך צו צו דיין שטראָף! — האָט זי געזאָגט מיט אַ בייזען שמייכעל.

— איך זאָג דיר נאָך אַמאָל — האָט ער געענטפערט, — אַז די שווערסטע שטראָף פון דיינע הענד, וועט מיר זיין זיס.

— נישט אַזוי זיס ווי מיר, דיך צו בעשטראָפען! — האָט זי מאָדנע אַ לאַך געטון, און אַראָפּגענומען אַ זיידענע גאַרטעל פון איהרען אַ שלאָף-ראָק, וואָס איז דאָרט געהאַנגען.

— וואָס דאַרפסטו עס?

— צו בינדען דיר די הענד.

— צו וואָס?

— כדי דו זאָלסט זיך נישט קענען ווערען, בעת דו וועסט בעקומען דיין שטראָף, וואָס וועט דיר שמעקען אַזוי זיס! — האָט זי זיך ווידער צולאַכט.

ער איז צוגעגאַנגען צו איהר און אויסגעשטרעקט זיינע ביידע הענד.

— נישט אַזוי! — האָט יעליזאַוועטע געזאָגט, און איהם פערדרעהט די הענד הינטערן רוקען און זיי געבונדען. — קענסטו זיך א ריהר טון? — האָט זי ווידער געפרעגט.

איך קען זיך אַזוי א ריהר טון, ווי איך וואָלט געווען אין די הענד פון א תליון — האָט ער געענטפערט.

— דו ביזט אין די הענד פון דיין תליון! — האָט מיט אמאָל די צאַריצע אַרויסגערעדט מיט שפּאָט — דו פערעטער, דו רוצח! — האָט זי זיך אַלץ מעהר און מעהר צוקאָכט — ביזט אַריינגעפאַלען, הא? בעסער זיי זיך מודה!..

— וואָס בעדייט עס? — האָט פאָולאָוו אַרויסגעמורמעלט צושראָקען.

— דאָס בעדייט, אַז איך האָב דיך דערטאַפּט!

און ווי איהר פאָטער פּיאָטר דער גרויסער אין אַזאַ לאַגע, האָט זי פאָולאָוו'ן גענומען זעצען מיט'ן פויסט אין פּנים, א כאַפּ געטון איהם ביי די האָהר און זיי געריסען, ביז ער איז געפאַלען צו דער ערד און נאָכדעם האָט זי איהם גענומען טרעטען מיט די פיס.

אין דער זעלבער צייט זענען אין צימער אַריינגעלאָפען די גרעפין שובאַלאָוו מיט עטליכע גרענאַדירען.

— זיי זיך מודה אין דיין פערברעך! — האָט יעליזאַוועטע געשריגען צו פאָולאָוו'ן, ביי וועמען דאָס פּנים איז שוין געווען אינגאַנצען צובלוטיגט פון יעליזאַוועטעס טרעטען איהם מיט די פיס.

— איך ווייס נישט, אין וואָס איך זאָל זיך מודה זיין! — האָט ער געמורמעלט.

— דו ביזט אַ ליגנער האָט יעליזאַוועטע געשריגען — אָט דאָ איז אַ פרוי, וואָס וועט עס דיר זאָגען!

פאָולאָוו האָט דערזעהן פאַר זיך די באַראָנעסע גרינשטיין, וועלכע ער האָט פערראַטען און וועלכע האָט איצט געקוקט אויף איהם מיט אַ צו'להכעיס'דיגער מינע.

— זעהסט איצט, אַז מיר האָבען בעווייזען, בעסער זיי זיך מודה! — האָט די צאַריצע ווייטער גערעדט — זיי זיך מודה, אַז דו מיט אַנדערע פערשווערערס האָבען זיך געגרייט מיך צו הרג'ענען.

— דאָס איז אַ ליגען, וואָס אַן'אייפערזיכטיגע פרוי האָט אויסגעטראַכט, — האָט פאָולאָוו געקרעכצט.

— דו מיינסט אַזוי? — האָט זיך יעליזאַוועטע צולאַכט מיט אַזאַ געלעכטער, פון וועלכען פאָולאָוו האָט אָנגעהויבען צו שוידערן — מיר וועלען שוין זעהן. נעהמט איהם און מאַטערט איהם אַזוי לאַנג, ביז ער וועט זיך מודה זיין! — האָט זי בעפוילען די סאָלדאַטען.

— האָב רחמנות, צאַריצע! — האָט פאָולאָוו זיך צויאָמערט.

— פאַרוואָס יאָמערסטו? — האָט יעליזאַוועטע זיך אַ קעהר געטון צו איהם מיט אַ שפּאָטישער מינע — האָסטו דען פריהער נישט געזאָגט, אַז די שווערסטע שטראָף פון מיר, וועט דיר זיין זיס? — וועסטו איצט הנאה האָבען!

(פאָרטזעצונג קומט).

אַ שאָפער בעשווינדעלט אַ פּאַסאַזשיר.

דאָס נעריכט איז איהם דערפאַר מחבר מיט אַ פסק.

(-) די לאָדזער טאַקסובקעס קענען זיך עפּעס גאָר נישט איינבירגערן אין שטאָדט. דער עולם וויל בעסער פאָהרען מיט די אַבגעלעבטע דראָשקעס, ווי מיט די מאָדערנע אויטאָס.

צו די אַלע צרות מאַכען נאָך די שאָפערען כל־ערליי קאָמבינאַציעס מיט די זייגערס. זיי ווענדען אָן שׂכלע מיטלען, אַז דער זייגער זאָל ווייזען אַ גרעסערע צאָהל קילאָמעטער און דאָס שרעקט אויך אָפּ דעם עולם צו פאָהרען מיט די טאַקסובקעס. ה' י. האָכמאַן איז געפאָהרען פון דער קאַלישער באַהן צו זיך אַ היים מיט אַן אויטאָ, קומענדיג צום הויז, וואו האָכמאַן וואוינט האָט דער שאָפער זיך געהייסען בעצאָהלען אַזאַ סומע, אַז דעם פּאַסאַזשיר איז פינסטער געוואָרען אין די אויגען, דער ביי האָט דער שאָפער געוויזען, אַז דער זייגער ווייזט טאַקי די פערלאַנגטע סומע.

האָכמאַן האָט בעקומען אַ פערדאַכט, אַז דער זייגער איז עפּיס נישט אין אָרדנונג און ער האָט גערופען אַ פּאָליציאַנט, דער פּאָליציאַנט האָט בעטראַכט דעם זייגער און האָט בעמערקט, אַז די שרייפלעך זענען אויפגעשרויפט און דעריבער ווייזט דער זייגער אַ גרעסערע צאָהל קילאָמעטער, געגען דעם שאָפער איז פערפיה־ט געוואָרען אַ פּראָצעס, וועלכער איז פאָרגעקומען אין פרידענס־געריכט. דער שאָפער איז פערמשפט געוואָרען צו 1 חודש אַרעסט.

דאָס פּויערס דרימעלט

און גנבים גנב'ענען ביי איהם אַוועק די היהנער.

(ל) נעכטען אין דערפריה איז אַ פּויער פון הינטער אַלעקסאַנדער טאָמאַש נאָשלאַרסקי געפאָהרען מיט'ן שאָסעע קיין לאָדז מיט אַ פוהר אָנגעלאָדענט מיט פערשידענע פּראָדוקטען. גאַנץ אויבען אויף דער פוהר איז געשטאַנען אַ קאַסטען מיט היהנער.

טאָמאַש האָט זיך איינגעטוליעט אין זיין „קאַזשוך" און אַ ביסעל איינגעדרימעלט. דאָס האָבען בעמערקט גנבים. זיי זענען צוגעגאַנגען צום וואָגען אי בערגעשניטען די שנור, מיט וועלכע ס'איז געווען צוגעבונדען דער קאַסטען מיט היהנער, אַראָפּגעכאַפּט די לעבעדיגע סחורה און אַנטלאָפען. דאָס האָט בעמערקט אַ צופעליגער דורכגעהער, האָט אויפגעוועקט דאָס שלאָפענדיגע פּויער'ל און ביידע צוזאַמען האָבען אָנגעהויבען נאָכיאָגען די גנבים, ס'האָט אָבער שוין נאַרנישט געהאָלפען. די גנבים זענען מיט דער מציאה אַוועק.

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

מעלדונג.

מאָנטאָג דעם 6. דעצעמבער 8 אין אָוועַנד, ווערט אין לאָקאַל פון קולטור־אַמט נאָטאָמיעס־קא 27 פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון די יודישע פריזיר אַרבייטער אין לאָדז. טאָג־אָרדנונג: קאַמף פאַר בעסערע אַרבייטס־בעדינגונגען און פאַר אַ נאָרמאַלען אַרבייטסטאָג. קיינער טאָר נישט פעהלען. 599 די פערוואַלטונג.

פאַר 3 זל. עלעקטריש ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָהלען וועכענטליך פאַר יעדען פ.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַל

פ. לעווין

קאָנסטאַנטינער 58 פּראָנט־געוועלב

עם קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז, אַז אַלע אַרט ביטעם, פּאַראַניעם, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געזעצליכע, פינאַנס־, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטאַנציעס ווערען אָנגעבעטען, אָמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער־אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער אויסערדעם: האַנדלס און פּריוואַט קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצואָגען מיט אייגענע קאָסטען. מינדערער פון פּראָפעסיאָנעלע פּרייזען צאָהלען 25% ביליגער.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט ערעפענט — אין — לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

א מעבעל־לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי־מאַשינען ווי אויך גאַרדעראָבען. אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך 289

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek (Róg Rokocińskiej)

Od wtorku, dn. 30 listopada do 6 grudnia r.b
Dla dorosłych: początek codziennie o godz. 6 i 8[45] (w soboty i w niedzielę 4[30], 6[45] i 8[45])

„Dziesięcioro Przykazań"

2 serje, 14 akt. razem. Obraz, ilustrujący epokę historyczną i współczesną.
Dla młodzieży: początek o godz. 3 i 4[30] (w soboty i niedziele o godz. 1 i 3-ej p.p.

„PASIERBICA"

Dramat w 7-miu częściach, z MARY PICKFORD w roli gł.

לונגען־קראַנקהייטען!

רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים Balsam Thlocolan Aqe ביי הוסטען, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער. „Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען. פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1462

A.Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

איבעראַשענד נייעס! 555

די בעוואוסטע אַגענטור פון זינגערס נייה־מאַשינען פון שטשעגשלייווי, אַלעקסאַנדריסקאַ (מרדכי גבאי'ס גאַס) 27 מאַכט בעקאַנט, אַז זי גיט אַלערליי זינגערס נייה־מאַשינען אויף די לייכטסטע בעדינגונגען אויסצוצאָהלען אויף ראַטעס ביז 2 יאָהר. קומט און איבערצייגט אייך! געדענקט די אַדרעס!

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָבענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען־קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	12—9 5—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30—5
ד"ר לוביטש	הויט־און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2½—1½
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פּאָנלאָ־סעראַפּיע, שפּר ־שפּריצונגען חי שטעלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלע, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג אַיניג־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען די אורי־פּלעגמע און בלוט.

2170 אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן־אַרצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָ־אַלסקאַ	צאָהן־אַרצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קאַראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג.

Dr. H.
Hammer
אַקושער און פרויען־קראַנקה.
נעמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונד
Wschodnia 38,
telefon 28-39.

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַר־קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
נעמט אָן פון 4—7 אָוו. 549

א יונגע
פון 12 ביז 15 יאָהר ווערט אין יובילער געשעפט געזוכט. 657
Lissak, Piotrkowska 5.

Dr. med.
J. Polakow
ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען
Konstantynowska 37[a]
טעלעפאָן 39-75
נעמט אָן פון 5—6½ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נעערס־מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr. med.
M. Kerszner
Zielona 16, tel. 51-96
קינדער און אינערליכע קראַנק.
נעמט אָן פון 3 ביז 4 נאָכמ. און פון 6 ביז 7 אָוונט.

— ד"ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער־קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

מאַסאַזש־און היילגימנאַסטיק־שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

ריקענביינער־פערקריטונגען, פּאַראַליזען, נערווען־שמערצען, פעט־זוכט, אַרטריטיזם, שטיהל־פערשטאָפּונג, גיבעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.

עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

דאַנטיסט און צאָהן־טעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

פּרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן בעצאָהלט

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:

איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביוראָ איבערגעטראָגען פון פּעטריקאָווער 18 אויף

פּעטריקאָווער 17 17

2־טען הויף, פּאַרטער. דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוועס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אַמאַזיציעס, אַדוואָקאַטען, רעקורסען־ וועגען קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט־רושאַנדו, ביטעס אין אַלע ספּעציעלע־בעציערקען, שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דעראַוויזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

רעכטס־קאָנסולענט י. מאַנעלאַ

פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

שנעל, רעעל און ביליג!

Dr.
Prybulski

צוריקגעקעהרט.

זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38

ווענערישע און האַר־ הויט־קראַנקהייטען. מענער־שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האַר־אויספאַל), רענטגען־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 9—1 און 4—8, דאַמען פון 4—5 נאָכמ.

— Dr. —
Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען־קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן־קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78

הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט־היילאינסט.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָפּאָרט	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3-2 11-10 7½—6½
ד"ר רושאַנער	הויט־און געשלעכט־קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשפּיין־פּאַראַק	אויגען־קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	6-5 1-11½
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	2-1.1 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	7-5½ 1-11
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראָדזענטשיק	צאָהן־אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	2—9

צאָהן־מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאַראָנען, טאַסטען, א. אז. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, שלאַמגעבליבענע אַנאַליזען. א קורס פאַר שפּאַטלער.

אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

הייזיט אין ד"ר שטאָט.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר'ן מעקסט 15 גראָשען, פּריטאָג 30 גראָשען. נאָך'ן טעקסט 10 גר., פּריטאָג [illegible] — פאַר אַ מיל מעטער שורה — [illegible]

אַבאָנאָמענטס־פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 4.00 זלאָטעס, אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 5 זלאָטעס. אין אויסלאַנד סום 5 פּ"אָצענט מעהרער. — פאַר'ן אַבאָנאַמענט אין טערמין פון די אַנאָנסען אין די רעדאַקציע נישט פערנאַנטוואָרטליך פאַר פּונקטליכקייט אין טעג אין נאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukl „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.